

Fåglarna på Stora Karlsö 2013

Rapporter om natur och miljö nr 2014:8

Länsstyrelsen
GOTLANDS LÄN

Fåglarna på Stora Karlsö 2013

samt jämförelser med inventeringarna gjorda
1984-85, 1998 och 2005

CLAS HERMANSSON & OLA WIZÈN

Omslagsbild: Storskarv. Foto: Lena Pettersson

ISSN 1653-7041

LÄNSSTYRELSEN I GOTLANDS LÄN – VISBY 2014

Clas Hermansson inventerar nära Stiudden (foto Ola Wizén).

Innehåll

Inledning	4
Metodik och genomförande	5
Resultat från 2013 och tidigare inventeringar	6
Artkommentarer – häckande och revirhävdande fåglar	8
Artkommentarer – regelbundet och tillfälligt förekommande fåglar	17
Förändringar jämfört med tidigare inventeringar	25
Synpunkter på nuvarande fågelskyddsområden	28
Referenser	28
Kartor över häckande och revirhävdande fåglar	29

Inledning

På initiativ av Karlsö Jagt- och Naturskyddsförenings AB och på uppdrag av Länsstyrelsen i Gotlands län inventerades fågellivet på Stora Karlsö under 2013. Uppdraget lämnades till Clas Hermansson (ansvarig) och Ola Wizén. Det omfattade att inventera antalet häckande och revirhävande fåglar i enlighet med de undersökningar som gjorts 1984-85 (Hedgren 1985), 1998 (Hedgren & Kolehmainen 2000) och 2005 (Hedgren & Kolehmainen 2006). Inventeringen under 2013 var således den fjärde i ordningen.

Stora Karlsö är utan tvekan en av vårt lands mest kända fågellokaler. Åtskilliga publikationer beskriver det rika fågellivet. Fullständiga inventeringar har emellertid inte genomförts före 1980-talet. Årets inventering är därför viktig för att följa de förändringar som skett de senaste 30 åren.

Stora Karlsö har sedan tidig bronsålder och fram till slutet av 1800-talet i varierande omfattning betats av får. Ön var vid den tiden en öppen alvarsmark. Under slutet av 1800-talet avhystes fåren och flera olika arter träd inplanterades. Ön började växa igen. Detta fortgick fram till 1990-talet, då röjningar av vegetationen inleddes. Det igenvuxna landskapet öppnades och 1995 betade fåren åter på ön, efter drygt 100 års uppehåll. Idag betar ungefär 400 får under sommaren. Landskapet har förändrats till förmån för sånglärkor och många andra fåglar.

Inventeringen 2013 har inte varit möjlig att genomföra utan samarbete med flera personer. Vi vill tacka Karlsöklubben för gästvänlighet och fint samarbete, Åke Andersson för råd och uppgifter om fågellivet, Stellan Hedgren för hjälp med räkning av storskarv och synpunkter på rapporten, Per-Arvid Berglund med medhjälpare för hjälp med räkning av häckande gråtrut och silltrut, tillsynsmännen Aron Hejdström och Ann-Charlotte Malm samt Lena Pettersson, Länsstyrelsen för hjälp med inventeringen och som ställt Nordströms bod till förfogande som bas för arbetet. Totalt sågs 167 arter, varav 62 var häckande eller revirhävande arter.

Metodik och genomförande

Inventeringen har utförts enligt Statens naturvårdsverks rekommendationer för inventeringar av häckande och revirhävande fåglar (SNV 1978). Detta överensstämmer också med de metoder som användes 1984-85, 1998 och 2005. Resultaten för de olika inventeringarna är därför fullt jämförbara.

Inventeringsperioden omfattade den 19 april - 7 juli och totalt 65 inventeringsdagar; april 3 st, maj 30 st, juni 28 st och juli 4 st.

För respektive art eller fågelgrupp har följande metod använts;

Knölsvan	Boräkning
Andfåglar	Parräkning
Vadare	Revirkartering
Måsfåglar	Boräkning
Sillgrissla	Räkning av antalet fåglar på vattnet runt ön
Tordmule	Räkning av antalet fåglar på vattnet runt ön
Tobisgrissla	Räkning av antalet fåglar på vattnet runt ön
Skogsduva	Boräkning och revirkartering
Göktyta	Revirkartering
Svalor	Boräkning
Kråkfåglar	Boräkning
Stare	Boräkning
Övriga tättingar	Revirkartering

Andfåglar har räknats vid fem tillfällen under perioden den 20 april till 30 maj. De ingår i de årliga räkningar som veckovis skall utföras av personal som anställts för guidning av Karlsöklubben. Räkningarna är indelade i åtta delområden.

Måsfåglarna räknades den 19 maj (gråtrut) och 1 juni (silltrut). Vid båda dagarna räknades också antal övriga måsfåglar (skrattnås, fiskmås och havstrut) och silvertärnor. I områden med många silvertärnor räknades totala antalet fåglar och kvoten med två användes för beräkning av antalet häckande par. Detta gällde två kolonier vid Suderslätt.

Antalet sillgrisslor och tordmular räknades den 20 april. Det var då stiltje och nästan alla alkor hade lämnat klipporna och låg på vattnet runt Stora Karlsö. Under sjöfågelräkningen räknades eller uppskattades alla fåglar. Det totala antalet dividerat med två fick uppgöra en grov uppskattning av antalet par av sillgrissla och tordmule.

Tornseglarna häckade i håligheter utmed klippbranterna. Antal par har beräknats genom att antal fåglar som regelbundet besökt klippbranterna dividerats med två. Hussvalorna fanns vid fyren och Hien. Där var bona lätta att räkna. De som häckade i klippbranterna inventerades genom beräkning av antal fåglar som besökte klippbranterna med föda åt ungar.

Personal som anställts för tillsyn och guidning av Karlsöklubben har bl.a. i sina dagliga rutiner att rapportera fågelobservationer. Dessa förs på s.k. krysskort vilket anger de dagar som olika fågelarter setts. Vid sidan om dessa, utöver våra egna observationer, har rapporter från rapportsystemet Svalan använts. Syftet har varit att bilda sig en uppfattning om förekomsten av de fågelarter som inte häckar på Stora Karlsö. Dessa tillfälligt förekommande fåglar redovisas i en separat översikt.

Resultat från 2013 och tidigare inventeringar

I nedanstående tabell redovisas resultatet från 2013 års inventering av antal häckande eller revirhävande par fåglar på Stora Karlsö. För jämförelse finns resultaten från tidigare fullständiga inventeringar som genomförts 1984-95 (Hedgren 1985), 1998 (Hedgren & Kolehmainen 2000) och 2005 (Hedgren & Kolehmainen 2006).

Art	2013	2005	1998	1984-85
Knölsvan	5	5	6	1
Grågås	8	6	6	1-2
Vitkindad gås	1	0	0	0
Gravand	8	8	10	15-20
Snatterand	1	0	0	0
Gräsand	5	8	8	5
Ejder	810	1 080	1 190	1 100
Svärta	120	120	175	280
Småskrake	46	41	44	15-20
Storskrake	2	3	1	0
Storskarv	930	978	0	0
Vattenrall	0	>1	0	0
Strandskata	9	11	10	11
Större strandpipare	6	6	5	5
Tofsvipa	0	3	0	0
Enkelbeckasin	0	0	0	2
Storspov	1	0	0	0
Rödbena	6	5	5	5
Roskarl	2	3	4	4
Skrattmå	8	0	0	2
Fiskmå	13	14	22	30
Silltrut	254	562	323	350
Gråtrut	330	546	826	414
Havstrut	10	8	2-3	2
Fisktärna	0	0	0	1
Silvertärna	173	41	15	6
Sillgrissla	7 000	6000-6500	Ej inv.	7 500
Tordmule	8 000	7500-8000	4500	1675
Tobisgrissla	3	6	10	34
Skogsduva	110	82	51	66
Tornseglare	5	3	1	7
Göktyta	2	0	2	1
Sånglärka	54	21	39	30
Ladusvala	4	0	0	0
Hussvala	175	89	158	243

Art	2013	2005	1998	1984-85
Skärpiplärka	16	13	13	15
Sädesärta	19	17	12	12
Gärdsmyg	5	0	0	0
Näktergal	23	14	6	3
Svart rödstjärt	0	1	0	0
Stenskvätta	42	34	25	19
Koltrast	16	17	10	9
Taltrast	2	0	0	0
Kärrsångare	2	3	3	2
Härmsångare	11	12	10	9
Höksångare	14	14	12	9
Ärtsångare	19	17	8	5
Törnsångare	19	17	15	12
Trädgårdssångare	1	2	6	6
Svarthätta	4	1	0	2
Lundsångare	4	0	0	1
Grönsångare	1	1	1	1
Gransångare	1	1	2	1
Lövsångare	94	66	56	29
Mindre flugsnappare	0	1	0	0
Grå flugsnappare	1	0	0	2
Svartvit flugsnappare	2	1	1	0
Blåmes	3	0	0	2
Talgoxe	14	7	9	1
Törnskata	5	4	5	8
Kaja	0	1	0	0
Kråka	11	9	1-3	2
Korp	1	1	1	0
Stare	34	22	17	28
Bofink	25	16	14	9
Grönfink	25	15	8	6
Hämspling	16	10	9	5
Rosenfink	7	19	16	13
Gulsparr	26	15	8	7
<i>Antal arter</i>	62	56	50	54

Artkommentarer – häckande och revirhävande fåglar

Knölsvan *Cygnus olor* – 5 bon

Fem bon motsvarar resultatet från 1998 och 2005 (6 respektive 5 bon). Tre av paren sågs med små ungar. Eftersom familjerna lämnar Stora Karlsö för att söka sig till Ekstakusten för födosök är det svårt att följa häckningsresultatet. Familjer sågs den 16.6 vid Rammrojr (4 ungar), den 3.7 vid Utfall (2 ungar) och den 12.6 (3 ungar).

Foto. Lena Pettersson

Grågås *Anser anser* – 8 par

Vid sjöfågelinventeringen den 15.5 registrerades 8 par, samtliga utmed öns södra del. Senare sågs flera avflog från sannolika bon i området mellan Stiudden och Svarthällar. Det sågs inga kullar. Under sommaren sågs 45 ex. långt ut utanför Gjaushäll.

Vitkindad gås *Branta leucopsis* – 1 par (bo)

Den 29.5 fann Tom Evans ett bo med 6 ägg vid Lilla Äske. Det är det första fyndet av häckande vitkindad gås på Stora Karlsö.

Gravand *Tadorna tadorna* – 8 par

Åtta par motsvarar resultatet från 1998 och 2005 (10 respektive 8 par).

Snatterand *Anas strepera* – 1 par

Ett par sågs regelbundet kring Norderhamn den 4–23.5. Den 18.5 sågs förmodligen samma par vid Stordal. Någon häckning konstaterades inte, men fynden har tolkats som ett revirhävande par.

Gräsand *Anas platyrhynchos* – 5 par

Vid sjöfågelinventeringarna inräknades 5 par. Antalet par är lägre än 1998 och 2005 (8 par). Två kullar sågs vid Hien. Den 13.6 var ungarna halvstora (7 respektive 9 ungar).

Ejder *Somateria mollissima* – 810 par

Vid sjöfågelinventeringen den 28.4 inräknades 810 par. Det är en tydlig minskning från räkningarna 1984-2005, 1 100, 1 190 respektive 1 080 par. Den 29.5 räknades familjegrupper runt hela ön. Antal kullar är omöjligt att bedöma eftersom ejdern bildar så kallade dagisgrupper. Resultatet var 272 honor och 667 ungar (74 grupper). Den 12.6 upprepades räkningen. Resultatet blev 211 honor och 784 ungar (100 grupper).

Svärta *Melanitta fusca* – 120 par

Vid sjöfågelinventeringen den 15.5 inräknades 120 par. Antalet överensstämmer med resultatet från 2005, men är lägre än inventeringarna 1984-85 (280 par) och 1998 (175 par).

Småskrake *Mergus serrator* – 46 par

Vid sjöfågelinventeringen den 15.5 inräknades 46 par. En kull sågs, 1 hona med 2 små ungar vid Norderhamn den 21.7. Antalet par motsvarar resultatet från 1998 och 2005 (44 respektive 41 par).

Storskrake *Mergus merganser* – 2 par

Vid sjöfågelinventeringen den 19.6 inräknades 2 par. Resultatet från tidigare års inventeringar visar att 0, 1 och 3 par funnits. Under sommarruggningen sågs som mest 50 ex. den 25.7.

Storskarv *Phalacrocorax carbo* – 932 par (bon)

Storskarven började häcka på Stora Karlsö våren 2001. Då fanns 50 par vid Svarthällar. Därefter ökade antalet snabbt till 312 par 2002, 714 par 2003 och 987 par 2004. Antalet vid Svarthällar minskade därefter regelbundet, samtidigt som en ny koloni etablerades vid Hassli med 25 par 2005, samtidigt fanns 953 par vid Svarthällar. Under 2013 häckade 932 par. Av dessa fanns 887 bon vid Hassli och 45 bon vid Svarthällar.

Strandskata *Haematopus ostralegus* – 9 par (bon/revir)

Nio par är lägre än resultaten från tidigare års inventeringar (10-11 par). Bon sågs vid Millsnabb och Rönnudden (2). Ett par fick två flygga ungar vid Millsnabb och ett par sågs med små ungar vid Suderhamn den 23.5.

Foto: Lena Pettersson

Större strandpipare *Charadrius hiaticula* – 6 par (bon/revir)

Sex par motsvarar resultaten från 1984-2005 (5-6 par). Tre par fanns på stranden öster om Norderhamn, två par på Rojshajden och ett par vid Suderhamn.

Storspov *Numenius arquata* – 1 par (revir)

Ett par spelade och sågs regelbundet under perioden 4.5–13.6 i området kring Rojshajden.

Rödbena *Tringa totanus* – 6 par (revir)

Sex par motsvarar resultaten från 1984-2005 (5 par). Fem par fanns på öns södra del.

Roskarl *Arenaria interpres* – 2 par (revir)

Mycket tyder på att arten minskar. Årets resultat (2 par) skall jämföras med 4, 4 respektive 3 par under 1984–2005. Ett par fanns vid Rönnudden och ett par vid Suderhamn. Några ungar sågs inte.

Skrattmåå *Larus ridibundus* – 8 par (bon)

Det är inte vanligt att skratmååsen häckar på Stora Karlsö. Under inventeringen 1984–85 fanns två par. Årets resultat, 8 bon, är därför anmärkningsvärt. Redan den 13.5 sågs tre ruvande fåglar söder om Rönnudden. Den 27.6 hade antalet ökat till 8 ruvande fåglar.

Fiskmåå *Larus canus* – 13 par (bon)

Resultatet (13 bon) skall jämföras med 30, 22 respektive 14 bo under 1984–2005. Det är tydligt att antalet häckande fiskmååsar minskat under perioden. De flesta fåglarna häckade kring Suderhamn och Norderhamn.

Silltrut *Larus fuscus* – 254 par (bon)

Den 4–5.6 räknades antalet häckande silltrutar. Boräkningen resulterade i 254 bon. De flesta bon låg mellan Stora Åske och Svarthällar. Resultatet är en halvering jämfört med 2005 (562 bon). Det kan finnas flera förklaringar. Den första är att silltruten minskat och att arten blivit mer svårinventerad. Förbuskningen av vejksel hindrar ett effektivt inventeringsarbete samtidigt som trutarna gömmer sina bon under buskarna. Detta kan naturligtvis också gälla för förra inventeringen 2005 (Stellan Hedgren muntl).

Gråtrut *Larus argentatus* – 330 par (bon)

Den 20–22.5 räknades antalet häckande gråtrutar. Boräkningen resulterade i 330 bon. De flesta bon låg utmed stranden vid Svarthällar, Gjaushäll och Vinglu. Resultatet är betydligt lägre än 2005 (546 par). Precis som silltruten har gråtruten blivit mer svårinventerad, beroende på förbuskningen av vejksel utmed öns södra del. Detta kan naturligtvis också gälla för förra inventeringen 2005 (Stellan Hedgren muntl).

Havstrut *Larus marinus* – 10 par (bon)

Antalet häckande havstrutar fortsätter att öka, dock mycket svagt. Årets resultat (10 bon) skall jämföras med 2, 2–3 och 8 bon under 1984–2005. Bona finns solitärt på lämpliga platser runt hela ön.

Silvertärna *Sterna paradisaea* – 173 par (bon)

Arten uppvisar en mycket positiv trend, från 6 par 1984–85, 15 par 1998 och 41 par 2005 till 173 par 2013. Silvertärnan häckar inom tre områden, söder om Rönnudden (88 par), öster om Vinglu (15 par) och Suderslätu (70 par).

Sillgrissla *Uria aalge* – 7 000 par

Tidigare uppskattning av förekomsten visar att beståndet av sillgrisslor i stort sett är oförändrat jämfört med förhållandena i mitten av 1970-talet (Hedgren 1975). Räkning och uppskattning av antalet är svårt och det krävs bra förutsättningar för att få ett tillförlitligt resultat. Detta betyder att havet skall vara lugnt och att fåglarna lämnat klipporna och finnas på vattnet nära kustlinjen. Detta gäller naturligtvis också för tordmulen.

Sådana förutsättningar fanns under sjöfågelinventeringen den 20.4. Beståndet uppskattades till 7 000 par. De allra flesta fanns i de traditionella klipporna på öns västra sida, Stornas och Västerberget-Spangände. Jämfört med resultatet från 2005 års inventering (6 000–6 500 par) är detta en ökning av antalet.

Det är naturligtvis önskvärt att prova nya metoder för att inventera förekomsten av sillgrisslor och tordmular. Med dagens tekniska möjligheter kan säkert fotografering av klipphyllor och vattnet utanför vara möjliga alternativ. Räknat antal på bild kan sedan jämföras med räkningar och uppskattningar i fält. Vid eventuellt byte av metod är det viktigt att känna till de skillnader som finns mellan olika metoder när jämförelser görs med 2013 och tidigare års räkningar.

Tordmule *Alca torda* – 8 000 par

Arten har uppvisat en stor ökning med 1 675 par 1984–85, 4 500 par 1998 och 7 500–8 000 par 2005. Det krävs samma förutsättningar som för sillgrisslan för att beräkna beståndet. Tordmularna räknades under sjöfågelinventeringen den 20.4. Resultatet blev 8 000 par, det vill säga oförändrat jämfört med 2005. Till skillnad från sillgrisslan häckar tordmulen också i skrevor långt uppe på ön, t.ex. i klinten ovanför Suderslätt. Beträffande framtida räkningar av tordmular se ovan, under sillgrissla.

Tobisgrissla *Cephus grylle* – 3 par

Inventeringen visar att tobisgrisslan numera för en tynande tillvaro på Stora Karlsö. Resultatet (3 par) skall jämföras med 34 par 1984–85, 10 par 1998 och 6 par 2005. Rapporter visar också att arten minskar på övriga områden kring Gotland. På Östergarnsholm finns idag endast cirka 10 procent av det antal som fanns 1994 (Ola Wizén muntl).

Skogsduva *Columba oenas* – 110 par (bon/par)

Totalt 110 par visar att arten fortsätter att öka på Stora Karlsö. Detta skall jämföras med 51 par 1998 och 82 par 2005. Flera bofynd gjordes av markhäckande fåglar och i de storholkar som finns vid Älmar. Därutöver häckar många par i klippbranterna.

Tornseglare *Apus apus* – 5 par

Arten häckar i sprickor utmed klippbranterna. Antalet par har beräknats utifrån fåglar som funnits regelbundet i området. Fem par lokaliserades, fyra par vid Marmorbergets nordöstra del och ett par vid Kupru. Det kan inte uteslutas att antalet par underskattats. Det är svårt att se när tornseglarna flyger in i klippbranterna. Dessutom kan det helt plötsligt finnas fåglar över ön som samlats för att undvika annalkande oväder.

Göktyta *Jynx torquilla* – 2 par (bon)

Antalet par har vid tidigare inventeringar varierat från 0, 1 till 2. Årets resultat var två par, som häckade i småfågelholk vid Fyrträdgården respektive nedanför Norderhamnsberget. Därutöver hördes flera fåglar på andra platser under våren.

Sånglärka *Alauda arvensis* – 54 par (bon/revir)

Arten är numera en karaktärsart för Stora Karlsös plåtåer. Överallt sjunger sånglärkor. Revirkarteringarna resulterade i 54 par. Det är mer än en fördubbling från 2005 (21 par). Det är uppenbart att sånglärkan gynnats av vegetationsröjningarna 2001-2004.

Ladusvala *Hirundo rustica* – 4 par (bon)

Fyra par häckade. Ett par placerade boet på taket av en fågelholk på en husgavel i Hien och tre par fanns under bryggan i Norderhamn. Ladusvalan saknades som häckfågel vid de tre föregående inventeringarna, men enstaka par har tidigare häckat på Stora Karlsö.

Hussvala *Delichon urbica* – 175 par (bo)

Tidigare års inventeringar visar att hussvalan minskat som häckfågel. Årets resultat 175 häckande par är därför glädjande. De allra flesta häckar på Fyrbyggnaden där 151 bebodda bo fanns. Därutöver fanns 12 bo på byggnaderna i Hien och 12 bo i klipporna vid Franska bukten. Hussvalor sågs också regelbundet utmed klipporna vid Västerberget och Utfall. Antalet var 20 respektive 50-60 födosökande fåglar den 2.7.

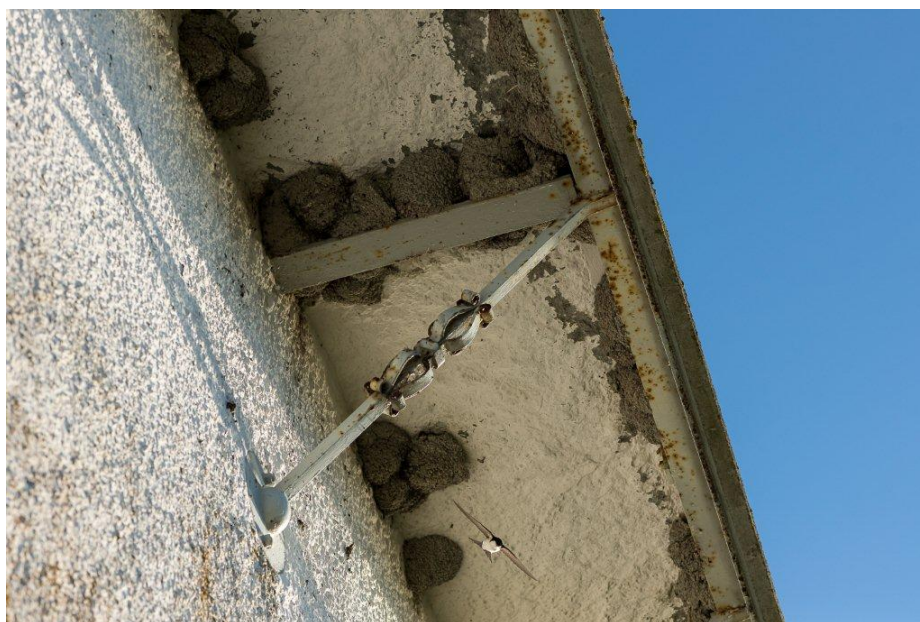

Foto: Ola Wizén

Skärpiplärka *Anthus petrosus* – 16 par (bon/revir)

Jämfört med tidigare inventeringar är antalet par stabilt. Årets resultat, 16 par, skall jämföras med 13-15 par 1984–2005. Flera matande fåglar och utflugna kullar sågs. Arten finns i strandlinjen runt hela ön. Ottosson m.fl. (2012) anger att 35 par finns på Gotland. En betydande del av dessa häckar således på Stora Karlsö.

Sädesärla *Motacilla alba* – 19 par (bon/revir)

Antalet par är något högre jämfört med tidigare inventeringar. Av de 19 par som lokaliserades utgjordes 17 av utflugna kullar.

Gärdsmyg *Troglodytes troglodytes* – 5 par (revir)

Fem permanenta revir fanns, två vid Hien, ett vid Västerberget och två i sluttningarna nedanför Utfall. Gärdsmygen saknades som häckfågel vid de tre föregående inventeringarna, men enstaka par har tidigare häckat på Stora Karlsö.

Näktergal *Luscinia luscinia* – 23 par (revir)

Antalet näktergalar fortsätter att öka. Från 3, 6 och 14 par 1984–2005 fanns under 2013 totalt 23 sjungande och revirhävande fåglar. Därutöver sjöng flera näktergalar tillfälligt på andra platser under vårsträcket.

Stenskvätta *Oenanthe oenanthe* – 42 par (bon/revir)

Vegetationsröjningarna har gynnat stenskvättan. Det framgår också av resultatet från inventeringarna, 42 par jämfört med 34 par 2005. Arten finns i de öppna områdena på hela ön. Totalt sågs 33 utflugna kullar.

Foto: Lena Pettersson

Koltrast *Turdus merula* – 16 par (bon/revir)

Totalt 16 par motsvarar resultatet från 2005 (17 par). Därutöver sjöng flera koltrastar tillfälligt på andra platser under vårsträcket.

Taltrast *Turdus philomelos* – 2 par (revir)

Två permanenta revir fanns, ett vid norra Tujan och ett söder om Lilla Förvar. En förmodad andra häckning av paret vid norra Tujan gjordes i södra Tujan. Därutöver sjöng flera taltrastar tillfälligt på andra platser under vårsträcket. Taltrasten saknades som häckfågel vid de tre föregående inventeringarna, men enstaka par har tidigare häckat på Stora Karlsö.

Kärrsångare *Acrocephalus palustris* – 2 par (revir)

Två revir fanns, ett vid norra Tujan och ett vid Lilla Äske. Därutöver sjöng flera kärrsångare tillfälligt på andra platser under vårsträcket.

Härmsångare *Hippolais icterina* – 11 par (revir)

Jämfört med tidigare inventeringar är antalet par stabilt. Årets resultat, 11 par, skall jämföras med 9-12 par 1984–2005. Därutöver sjöng flera härmsångare tillfälligt på andra platser under vårsträcket.

Höksångare *Sylvia nisoria* – 14 par (bo/revir)

Jämfört med inventeringarna 1998 och 2005 är årets resultat (14 par) stabilt. De flesta finns i områdena kring Norderslätt och söder om Marmorberget. Flera kullar sågs. Ottosson m.fl. (2012) anger att 75 par finns på Gotland. En betydande del av dessa häckar således på Stora Karlsö.

Ärtsångare *Sylvia curruca* – 19 par (revir)

Totalt 19 par motsvarar resultatet från 2005 (17 par), men är en ökning jämfört med 1984–1998 (5 respektive 8 par). Troligen har ärtsångaren gynnats av mer öppna buskmarker, ett resultat av vegetationsröjningarna. Därutöver sjöng flera ärtsångare tillfälligt på andra platser under vårsträcket.

Törnsångare *Sylvia communis* – 19 par (bon/revir)

Jämfört med inventeringarna 1998 och 2005 visar årets resultat (19 par) på en svag ökning. Därutöver sjöng flera törnsångare tillfälligt på andra platser under vårsträcket.

Trädgårdssångare *Sylvia borin* – 1 par (revir)

Ett revir fanns vid Hien. Årets resultat visar att arten minskar jämfört med tidigare inventeringar, 6 par 1984-85, 6 par 1998 och 2 par 2005. Risken för mellanårsvariationer finns alltid, men i detta fall är det tydligt att antalet revirhävdande trädgårdssångare minskat på Stora Karlsö. Därutöver sjöng flera trädgårdssångare tillfälligt på andra platser under vårsträcket.

Svarthätta *Sylvia atricapilla* – 4 par (revir)

Fyra par är högre än resultatet från tidigare års inventeringar, 2, 0 respektive 1 par. Revirhävdande sjungande hanar fanns vid Hien (1 par), Västerberget (1 Par) och nedanför Jungfruhul-Utfall (2 par). Därutöver sjöng flera svarthättor tillfälligt på andra platser under vårsträcket.

Lundsångare *Phylloscopus trochiloides* – 4 par (bo/revir)

Fyra permanenta revir konstaterades. Av dessa fanns två vid Hien, ett vid Västerberget och ett nedanför Jungfruhul. En utflugnen kull sågs i Hien den 27.6, ett par varnade väster om Millsnabb den 10.6 och parning sågs nedanför Jungfruhul. Ett möjligt femte par fanns söder om Hässelby läde, där 1 ex. sjöng vid tre tillfällen. Därutöver sjöng flera lundsångare tillfälligt på andra platser under vårsträcket.

Grönsångare *Phylloscopus sibilatrix* – 1 par (revir)

Ett permanent revir fanns i Hien där 1 ex. sjöng den 22.5–28.6. Därutöver sjöng flera grönsångare tillfälligt på andra platser under vårsträcket.

Gransångare *Phylloscopus collybita* – 1 par (revir)

Ett permanent revir fanns i Hien. Därutöver sjöng flera gransångare tillfälligt på andra platser under vårsträcket.

Lövsångare *Phylloscopus trochilus* – 94 par (bon/revir)

Antalet par fortsätter att öka. Från 1984-85 till 2005 fördubblades antalet till 66 par och 2013 fanns 94 par. Ett flertal bo och kullar sågs. Fåglarna finns över hela ön, men sparsammare på de öppna markerna.

Grå flugsnappare *Muscicapa striata* – 1 par (revir)

Ett permanent revir fanns vid Hässleby läde. Därutöver sjöng flera grå flugsnappare tillfälligt på andra platser under vårsträcket.

Svartvit flugsnappare *Ficedula hypoleuca* – 2 par (bo/revir)

Ett par häckade i en holk i Hien. Därutöver fanns ett permanent revir i sluttningen väster om Millsnabb. Därutöver sjöng flera svartvita flugsnappare tillfälligt på andra platser under vårsträcket.

Blåmes *Cyanister caeruleus* – 3 par (bo/revir)

Ett par häckade i en holk i Hien och därutöver fanns två permanenta revir, vid Millsnabb respektive i Norderhamnsbergets sluttning. Därutöver sjöng flera blåmesar tillfälligt på andra platser under våren. Det finns inga revirhävande blåmesar från de två senaste inventeringarna, 1998 och 2005.

Talgoxe *Parus major* – 14 par (bon/revir)

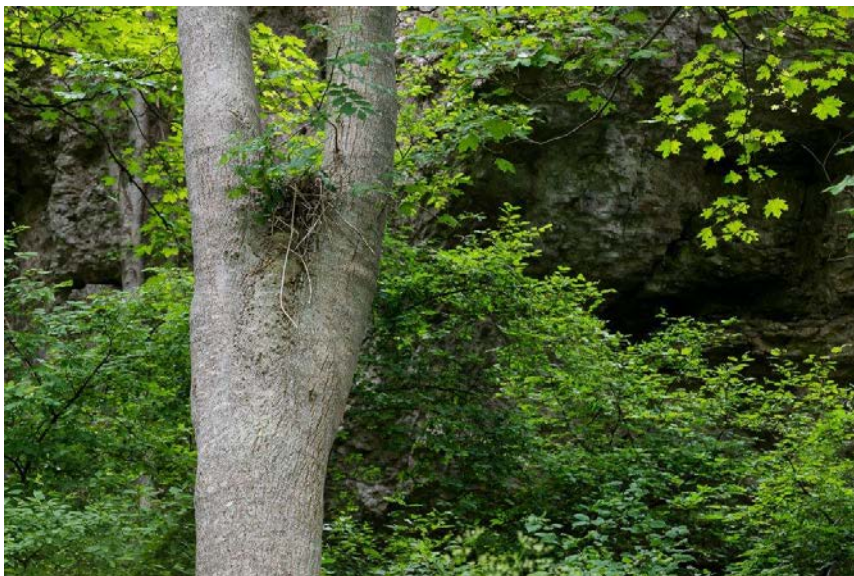
Antalet par av talgoxe är en fördubbling jämfört med 2005 års inventering. Av de 14 paren konstaterades 10 bofynd, de flesta i holkar. De allra flesta paren fanns vid Fyren, Hien och kring Norderhamn. Antalet fågelholkar har inte ökats sedan 2005.

Törnskata *Lanius collurio* – 5 par (revir)

Antalet par tycks vara stabilt, jämfört med inventeringarna 1998 och 2005. Arten är svårinventerad och häckningar kan enklast konstateras när kullarna är utflugna.

Kråka *Corvus corone* – 11 par (bon)

Antalet par fortsätter att öka och 11 bo lokaliserades. Många lyckades med häckningen och utflugna kullar sågs spridda över hela ön.

Kråkbo. Foto Ola Wizén

Korp *Corvus corax* – 1 par (bo)

Ett par häckade i området vid Kupru. Boets exakta läge kunde inte lokaliseras. En utflugnen kull med tre ungar uppehöll sig i området.

Stare *Sturnus vulgaris* – 34 par (bon)

Totalt 34 par visar att staren ökat tydligt sedan 2005 (22 par). Det var förhållandevis lätt att räkna antalet bon när fåglarna matade ungarna. Klipporna bevakades när en ständig ström av fåglar flög mellan födosöksområden och bona. Det är mycket troligt att staren gynnats av fårbetet.

Bofink *Fringilla coelebs* – 25 par (bon/revir)

En tydlig ökning av antalet revir, från 16 par 2005 till 25 par 2013. Flera häckningar konstaterades, bo och utflugna kullar. Ökningen gäller framför allt i sluttningarna nordväst och norr om Rojshajden.

Grönfink *Carduelis chloris* – 25 par (bon/revir)

Liksom bofinken uppvisar grönfinken en tydlig ökning av antalet revir, från 15 par 2005 till 25 par 2013. Arten har ökat över hela ön, undantaget de vegetationsfattiga områdena på Marmorberget och Rojshajden.

Hämpling *Carduelis cannabina* – 16 par (bon/revir)

Totalt 16 par visar att arten ökat sedan 1998 och 2005 (9 respektive 10 par). Hämplingen var förhållandevis svårinventerad eftersom paren var mycket rörliga under våren. När väl häckningen inleddes lokaliserades flera bon och utflugna kullar.

Rosenfink *Carpodacus erythrinus* – 7 par (revir)

Endast sju sjungande och revirhävande fåglar. Bland dessa sågs endast en helt utfärgad hane (ålder 3K+). Övriga var således hanar i sitt andra kalenderår (2K). Arten är svårinventerad eftersom de sjungande hanarna är mycket rörliga i området. Resultatet visar dock att antalet rosenfinkar uppvisar en tydlig minskning på Stora Karlsö, jämfört med 13 par 1984-85, 16 par 1998 och 19 par 2005. Det finns inga uppgifter om häckningsresultat under 2013.

Gulsparv *Emberiza citrinella* – 26 par (revir)

Antalet gulsparvar fortsätter att öka. Mellan 1998 och 2005 fördubblades antalet par, från 8 till 15 par. Årets 26 par är en tydlig ökning från 2005. Arten har ökat över hela ön, undantaget de vegetationsfattiga områdena på Marmorberget och Rojshajden. Liksom staren är det mycket troligt att gulsparven gynnats av fårbetet.

Artkommentarer – regelbundet och tillfälligt förekommande fåglar 2013

Denna förteckning över regelbundet och tillfälligt förekommande fåglar på Stora Karlsö är grundad på uppgifter från inventeringen och rapporter från Artportalen Svalan. Uppgifterna från Svalan omfattar 2 640 rapporter från 63 rapportörer.

- H Häckfågel, d.v.s. häckar årligen på Stora Karlsö.
h Anger att arten någon gång har häckat på Stora Karlsö.
R Uppträder regelbundet på Stora Karlsö, t.ex. under flyttningen eller som övervintrare. Med regelbundet menas att arten observeras åtminstone någon gång varje år.
T Tillfälligt observerad på ön, ses inte årligen.

Sångsvan *Cygnus cygnus* – R

Ett fynd: 31 ex. sträckande den 14.4.

Prutgås *Branta bernicla* – R

Under vårsträcket sågs 1 210 ex. sträcka mot NO den 14–28.5 (fyra fynd).

Sommarfynd: 2 ex. rastade vid Suderhamn den 5.6.

Bläsand *Anas penelope* – R

Sågs under perioden 8.4–4.5, som mest 20 ex. den 8.4 och 13.4.

Kricka *Anas crecca* – R

Fyra vårfynd: 11 ex. den 17.4, 2 par vid Norderhamn den 19.4, 4 ex. den 25.4 och 1 par den 4.5.

Ett sommarfynd: 1 hane rastade vid Utfall den 12.6.

Stjärtand *Anas acuta* – R

Ett fynd: 1 ex. rastade vid Norderhamn den 14.7.

Skedand *Anas clypeata* – R

Två fynd: 1 par den 17.4 och 1 hane den 27.5.

Vigg *Aythya fuligula* – R

Sågs under perioden 10.4–4.5, som mest rastade 46 ex. den 19.4 och 25 ex. den 23.4.

Alfågel *Clangula hyemalis* – R

Sågs under perioden 10.4–15.5, som mest 50 ex. den 10.4.

Sjöorre *Melanitta nigra* – R

Två fynd: 1 ex rastade vid Fyren den 10.4 och 1 hane rastade vid Norderhamn 28.5.

Knipa *Bucephala clangula* – R

Fem fynd: 1-2 ex. rastade den 10.4–19.6.

Vaktel *Coturnix coturnix* – R

Ett fynd: 1 ex. spelade på Marmorberget den 16.5.

Storlom *Gavia arctica* – R

Tre fynd: 1 ex. rastade vid Fyren den 10.4, 1 ex. 2K sträckte mot NO vid Hien den 13.5 och 1 ex. sågs den 17.5.

Skäggdopping *Podiceps cristatus* – R

Två fynd: 2 ex. rastade den 10.4 och 1 ex. den 13.4.

Gråhakedopping *Podiceps grisegena* – R

Ett fynd: 2 ad. rastade den 27.8 utanför SO-delen av ön.

Svarthakedopping *Podiceps auritus* – R

Två fynd: 3 ex. rastade den 20.4 och 1 ex. 1K rastade den 28.7.

Gråhäger *Ardea cinerea* – R

Åtta fynd: 1-3 ex. sträckande den 27.4–28.8 och 1 ex. 2K rastade vid Hassli den 15.5.

Bivråk *Pernis apivorus* – R

Tre fynd under våren av sträckande fåglar (1 ex), 4.5 -3.6. En sydsträckande fågel sågs den 15.7.

Brun glada *Milvus migrans*

Ett fynd: 1 ex den 9.4. Enligt *Förteckning över Stora Karlsös fåglar* (2011) finns inga tidigare fynd från Stora Karlsö.

Havsörn *Haliaeetus albicilla* – R

1-3 ex. sågs regelbundet under perioden 9.4–1.10, 4 ex rastade vid Fyren den 27.9 och 7 ex. på Röjsuhaid den 28.9. Såväl yngre som ad. havsörnar sågs. Avståndet till Gotlands storland är kort för örnarna.

Brun kärrhök *Circus aeruginosus* – R

Fyra fynd under våren av sträckande fåglar (1 ex), 16.4–14.5. Under höststräcket finns två fynd (1 ex), 20.8 och 21.8.

Blå kärrhök *Circus cyaneus* – R

Ett fynd: 1 honf. ex. sågs den 9–13.4.

Duvhök *Accipiter gentilis* – R

Två fynd: 1 ex den 9.4 och 1 ex. den 18.4.

Sparvhök *Accipiter nisus* – R

Vårfynd: 1 ex. förbiflygande den 20.4 och 1 hane den 24.4.

Sommarfynd: 1 ex. födosökande Hien den 21.6, 1 hona den 18.8 och 2 ex. 1K födosökande vid Norderslätt den 20.8.

Höstfynd: 1 ex. Hien den 4.9 och 1 ex. födosökande vid Norderslätt den 27.9 och 29.9.

Ormvråk *Buteo buteo* – R

Tre fynd: 1 ex. sträckande den 4.5, 13.5 och 20.5.

Fiskgjuse *Pandion haliaetus* – R

Ett fynd: 1 ex. den 17.5.

Tornfalk *Falco tinnunculus* – Rh
Tre fynd: 1 ex. sträckte den 4.5, 15.5 och 17.5.

Stenfalk *Falco columbarius* – Rh
Två vårfynd: 1 ex. den 20.4 och 25.5.
Två sommarfynd: 1 ex. den 6.6 och 6.8.

Lärkfalk *Falco subbuteo* – R
1 ex. förbiflygande eller födosökande sågs under perioden den 16.5–28.7.

Pilgrimsfalk *Falco peregrinus* – Rh
Vårfynd: 1 ex. rastade vid Brygge den 11.4 och 1 ex. den 14–26.4.
Sommarfynd: 1 ex. den 3.6.
Höstfynd: 1 ex. Norderslätt den 28.9 och 1 hona Fyren den 29.9, troligen samma individ.

Kornknarr *Crex crex* – Th
Två fynd: 1 ex. spelade vid fyren den 20.5 och 1 ex. spelade vid Norderslätt den 5.6.

Trana *Grus grus* – R
Sex fynd: 6 ex. den 9.4, 1 ex. den 16.4, 2 ex. den 25.4, 10 ex. den 5.5, 12 ex. den 14.5, 1 ex. den 16.5 och 1 ex. den 22.5. Samtliga tranor sträckte mot NO.

Skärfläcka *Rercurvirostra avosetta* – T
Ett fynd: 2 ex rastade på Aurbacken den 22.5.

Ljungpipare *Pluvialis apricaria* – R
Fyra fynd: 1 ex. den 26.4, 1 ex. den 20.5, 1 ex. den 28.8 och 5 ex. den 29.9. Samtliga fynd gäller översträckande fåglar.

Kustsnäppa *Calidris canutus* – R
Ett fynd: 1 ex. rastade på Aurbacken den 10.6.

Kärnsnäppa *Calidris alpina* – R
Tre fynd: 1 ex. den 20.6, 8 ex. rastade på Aurbacken den 7.7 och 1 ex. den 20.8.

Brushane *Philomachus pugnax* – T
Ett fynd: 2 ex. rastade på Aurbacken den 17.8.

Morkulla *Scolopax rusticola* – R
Två fynd: 2 ex den 9.4 och 1 ex. den 13.4.

Svartsnäppa *Tringa erythropus* – R
Två fynd: 1 ex. rastade på Rönnudden den 15.5 och 1 ex. förbiflygande Hien den 12.6.

Gluttsnäppa *Tringa nebularia* – R
Åtta fynd (1 ex) den 26.4–26.7.

Skogssnäppa *Tringa ochropus* – R
Fyra fynd: 1 ex. 30.6, 7.7, 17.8 och 20.8, samtliga förbiflygande eller sträckande.

Grönben *Tringa glareola* – R

Fem fynd: 1 ex. den 14.5–26.7, 17 ex. sträckte mot SV den 26.6.

Drillsnäppa *Actitis hypoleucos* – R

Två vårfynd: 1 ex. den 23.4 och 14.5.

1-2 ex sågs regelbundet under sommaren den 10.6–28.8. Det finns inget som tyder på att arten häckat.

Kaspisk trut *Larus cachinnans*

Ett fynd: 1 ex. 1K rastade vid Suderhamn den 20.8. Enligt *Förteckning över Stora Karlsös fåglar* (2011) finns inga tidigare fynd från Stora Karlsö.

Tretåig mås *Rissa tridactyla* – T

Ett fynd: 1 ungfågel (1K) födosökte i bränningarna den 8.2.

Skräntärna *Hydroprogne caspia* – Th

Ett fynd: 2 ex. förbiflygande över ön den 25.6.

Kentsk tärna *Sterna sandvicensis* – R

1-3 förbiflygande eller födosökande ex. sågs under perioden den 19.4–6.8. Den 26.7 födosökte 1 ad. och 3 ex. 1K utanför Hien.

Fisktärna *Sterna hirundo* – Rh

Tre fynd: 3 ex. förbiflygande den 21.4, 1 ex. 16.8 och 1 ex. 1K rastade på Aurbacken den 28.8.

Småtärna *Sternula albifrons* – Rh

Ett fynd: 1 ex. förbiflygande Norderhamn 21.5.

Tamduva *Columba livia* – R

Två fynd: 1 ex. förbiflygande vid Fyren den 12.6 och 1 ex. förbiflygande vid Tujabestånden den 19.6.

Ringduva *Columba palumbus* – Rh

Sex vårfynd: 1-2 ex. sågs under perioden 17–21.4, 24 ex. den 17.5 och 1 ex. spelade vid Norderhamn den 27.5.

Två sommarfynd: 1 ex. förbiflygande vid Svarthällar den 25.6 och 1 ex. den 31.7.

Två höstfynd: 2 ex. förbiflygande vid Norderhamn den 27.9 och 3 ex. förbiflygande vid Norderslätt den 28.9.

Under häckfågeltaxeringarna hittades ett rövat bo på Marmorberget. Boet kan ha byggts av ringduva, men frågan får förbli obesvarad.

Turkduva *Streptopelia decaocto* – T

Ett fynd: 1 ex. den 15.5.

Gök *Cuculus canorus* – Rh

Nio fynd: 1 ex. den 7.5–16.6. Det är inte lätt att konstatera om arten häckar, men det finns inget som tyder på det.

Jorduggla *Asio flammeus* – Th

1 ex. sågs regelbundet på öns NO-del den 16–21.5. Tillfälligt sågs 2 ex. på Röjsu hajd den 20.5.

Nattskärja *Caprimulgus europaeus* – Th

Tre fynd: 1 hane vid fyren den 2.5, 1 ex. hona den 3.5 och 1 hona vid Björkar den 3.5.

Härfågel *Upupa epops* – T

Ett fynd: 1 ex. rastade vid Norderhamn den 21–23.5.

Större hackspett *Dendrocopus major* – Rh

Vårfynd: 1-3 ex. sågs regelbundet under perioden 16.4–15.5.

Sommarfynd: 1 ex. vid Hien den 27–28.8.

Korttålrka *Callandrella brachydactyla* – T

Ett fynd: 1 ex. rastade på Marmorberget den 29.8.

Trädlärka *Lullula arborea* – R

Ett fynd: 2 ex. sträckte mot NO den 10.4.

Trädpiplärka *Anthus trivialis* – R

Fyra fynd: 2 ex. den 16.5, 1 ex. den 20.5, 2 ex. den 6.6 och 2 ex. den 5.9.

Ängsplärka *Anthus pratensis* – Rh

Vårfynd (6): 1-3 ex sågs under perioden den 10.4–29.5.

Sommarfynd (7): 1-10 ex. sågs under perioden 6.6–14.7. Det finns inga fynd som tyder på att arten häckat.

Höstfynd (4): 3-6 ex. Marmorberget den 27–29.9, 6 ex. förbiflygande Norderslätt den 28.9.

Rödstrupig pipplärka *Anthus cervinus* – R

Ett fynd: 1 ex. rastade på Marmorberget den 29.8.

Gulärka *Motacilla flava* – R

Fem vårfynd under perioden 15–29.5, som mest 17 ex. vid fyren den 16.5.

Ett sommarfynd: 2 ex. rastade vid Franska bukten den 20.8.

Nordlig gulärka *Motacilla f. thunbergi*

Ett fynd: 1 hane rastade vid Norderhamn den 4.5. Nordlig gulärka är en ras av arten gulärka.

Sidensvans *Bombicilla garrulus* – R

Tre fynd: 4 ex. den 16.4, 1 ex. den 20.4 och 4 ex. den 26.4.

Järnsparv *Prunella modularis* – R

1 ex. sjöng vid N. Tujan den 30.5–7.6. Fågeln uppträdande har inte tolkats som ett permanent revir. Utöver detta sjöng 1-2 ex. vid flera tillfällen under perioden 13.4–5.5.

Blåhake *Luscinia svecica* – R

Två fynd under våren vid Norderhamn, 1 hane den 12–14.5 och 1 hona den 14.5.

Svart rödstjärt *Phoenicurus ochruros* – Rh

Vårfynd: 1-6 ex sågs under perioden 9.4–18.5. som mest 5 ex. den 18.4 och 2 ad. hane, 4 honor den 19.4. De flesta fåglarna sågs vid Fyren och Norderhamn. Det uppskattas att minst 20 ex. rastade under vårsträcket.

Sommarfynd: 1 honf. den 16–17.6.

Rödstjärt *Phoenicurus phoenicurus* – R

Ett fynd: 1 ex. sjöng vid Hässleby läde den 6.6.

Buskskvätta *Saxicola rubetra* – Rh

Sågs den 19.4–6.6 under våren. Vanligen 1-3 ex, som mest 15 ex. den 16.5. Det finns inget som tyder på att arten häckat. De flesta fåglarna sågs på Norderslätt.

Ett sommarfynd: 1 ex. den 17.8.

Ringtrast *Turdus torquatus* – T

Vårfynd: 1 hane den 18.4 och 25.4, 1 hane Myren den 25.4 och 4 ex. den 26.4, 1 ad. hane Norderhamn den 2-4.5, 1 ex. 2K hane Norderhamn den 5.5 och 1 hane den 8.5, 11.5 och 12.5 (de tre senaste tolkas som ett fynd).

Björktrast *Turdus pilaris* – Rh

Sågs den 13-19.4 under våren, som mest 50 ex. den 13.4. Två fynd under häckningstid, 2 ex den 3.6 och 1 ex. den 11.6. Sågs den 27–29.8 under hösten, som mest 9 ex. den 28.9.

Rödvingetrast *Turdus iliacus* – R

Tre vårfynd: 6 ex. rastade den 13.4 och 1 ex. den 19.4 och 21.4.

Två höstfynd: 9 ex. födosökte vid Suderslätt den 27.9 och 4 ex. födosökte vid Tallar den 28.9.

Dubbeltrast *Turdus viscivorus* – R

Fem fynd (1-2 ex) under våren den 18.4–15.5.

Gräshoppsångare *Locustella naevia* – T

Fyra vårfynd: 1 ex. sjöng vid Norderslätt den 15.5, 2 ex. den 17.5, 2 ex. vid Norra Tujan den 20.5, 1 ex. den 23.5.

Ett sommarfynd: 1 ex. sjöng vid Norderhamn den 21.8.

Flodsångare *Locustella fluviatilis* – T

Ett fynd: 1 ex. sjöng vid norra Tujan den 20–30.5.

Vassångare *Locustella luscinioides* – T

Tre fynd: 1 ex. sjöng vid Norra Tujan den 15–17.5, 1 ex. sjöng vid Millsnabb den 27–28.5 och 1 ex. sjöng vid Fyren den 29.5.

Sävsångare *Acrocephalus schoenobaenus* – R

Fyra fynd: 1 ex. sjöng Fyrträdgården den 15.5, 1 ex. sjöng den 18.5, 1 ex. sjöng vid Älmar den 29.5 och 1 ex. sjöng vid Suderslätt den 29.5.

Busksångare *Acrocephalus dumetorum* – T

Ett fynd: 1 ex sjöng vid Millsnabb den 30.5.

Rörsångare *Acrocephalus scirpaceus* – R

Fem fynd: 1 ex. sjöng vid Fyrträdgården den 3–7.6, 3 ex. sjöng vid Norderhamn den 3–7.6, 1 ex. rastade vid Norderhamn den 11.6 och 1 ex. sjöng vid Norderhamn den 13.6.

Trastsångare *Acrocephalus arundinaceus* – T

Ett fynd: 1 ex. sjöng vid fyren den 29.5.

Tajgasångare *Phylloscopus inornatus*

1 ex rastade vid fyren den 29.9. Enligt *Förteckning över Stora Karlsös fåglar* (2011) finns inga tidigare fynd från Stora Karlsö.

Kungsfågel *Regulus regulus* – R

Ett vårfynd: 3 ex. den 16.4.

Fyra höstfynd: Sågs under perioden den 5–28.9, som mest 15 ex. den 27.9 och 10 ex. den 28.9.

Mindre flugsnappare *Ficedula parva* – Rh

Vårfynd: Sågs eller sjöng under perioden 14–27.5 (11 fynd), vid Myren, Marmorberget, Björkar, Fyrträdgården, Rojsuhajd, Millsnabb, Tujabestånden, Hien och Älmar. Det finns inga tecken på revirhävande eller häckande fåglar.

Två sommarfynd: 1 hona Älmar den 4.6 och 1 honf. Marmorberget den 26.8.

Halsbandsflugsnappare *Ficedula albicollis* – R

Vårfynd: Sågs under perioden 25.4–27.5 (7 fynd), som mest 2 hanar den 25.4, 1 par vid Hien den 2.5 och 1 ex. sjöng vid Norderhamn den 27.5. Det finns inga tecken på revirhävande eller häckande fåglar.

Ett sommarfynd: 1 hane vid Hien den 18.6.

Svartmes *Parus ater* – T

Tre fynd: 10 ex. vid Tallar den 9.4, 2 ex. vid Tallar den 3–7.6 och 2 ex. vid Björkar den 28.9.

Trädkrypare *Certhia familiaris* – R

Ett fynd: 1 ex. rastade vid fyren den 10.4.

Varfågel *Lanius excubitor* – R

Ett fynd: 1 ex. rastade den 13–14.4.

Kaja *Corvus monedula* - Rh

Sex vårfynd: 13 ex. den 9.4 och 1–3 ex. den 17.4–29.5.

Sommarfynd: 5 ex. förbiflygande den 14.7.

Råka *Corvus frugilegus* – R

Tre fynd: 2 ex. 2K rastade med kråkor på Marmorberget den 27.4, 1 ex. förbiflygande över Hien den 4.5 och 1 ex. förbiflygande vid Fyren den 16.5.

Gråsparv *Passer domesticus* – Th

Ett fynd: 2 ex. sågs tillsammans med pilfink vid fyren den 21–27.4.

Pilfink *Passer montanus* – T

Vårfynd: 1-6 ex. rastade den 10.4–29.5 vid Fyren och Norderhamn, som mest 6 ex. vid Fyren den 15.4 och 2 ex. vid Norderhamn 28–29.5.

Höstfynd: 1 ex. rastade vid Fyren den 5.9.

Bergfink *Fringilla montifringilla* – R

Enstaka fåglar sågs under perioden 18.4–14.5, som mest 3 ex. den 14.5.

Steglits *Carduelis carduelis* – R

Åtta fynd: 5 ex. den 15.4, 1 ex. den 19.4–4.5 och 2 ex. vid Stora Äske den 15.5.

Grönsiska *Carduelis spinus* – R

Åtta fynd: 6 ex. den 13.4, 1-2 ex. den 21.4–25.7 och 6 ex. den 21.7.

Vinterhämsling *Carduelis flavirostris* – R

Ett fynd: 4 ex. sträckförsök vid Utfall den 12.6.

Gråsiska *Carduelis flammea* – Rh

Tre vårfynd: 1 ex. den 21.4–15.5.

Sex sommarfynd: 1 ex. den 12.6–20.8. Den 6.6 rastade 2 ex. av rasen brunsiska vid Millsnabb.

Domherre *Pyrrhula pyrrhula* – R

Två fynd: 2 ex. den 14.4 och 1 ex. den 27.4.

Bändelkorsnäbb *Loxia leucoptera* – T

Fem fynd den 19.6–21.8. Alla observationer omfattar 1-2 ex.

Mindre korsnäbb *Loxia curvirostra* – R

Sågs regelbundet under perioden 29.5–28.9, som mest 10 ex. den 12–13.6 och 26.7 samt 18 ex. den 28.9. De flesta fåglarna sågs vid Tujabestånden.

Större korsnäbb *Loxia pytyopsittacus* – T

Ett fynd: 1 hane rastade vid Linnés ask den 18.5.

Stenknäck *Coccothraustes coccothraustes* – R

Fyra fynd: I Fyrträdgården rastade 2 ex. den 25.4, 1 ex. den 5.5 och 15.5 samt 1 ex. sjöng vid Tujabestånden den 18.5.

Lappspurv *Calcarius lapponicus* – R

Två fynd, 1 ex. förbiflygande vid fyren den 8.4 och 1 ad. hane rastade på Marmorberget den 27.9.

Ortolansparv *Emberiza hortulana* – R

Tre fynd: 1 hona rastade vid Svarthällar den 4.5, 1 hane rastade på Norderslätt den 13.5 och 2 ex. rastade vid Svarthällar den 15.5.

Sävsparv *Emberiza schoeniclus* – R

Två fynd: 1 ex. den 17.4 och 1 ex. vid Myren den 26.4.

Rapportörer (63 personer)

Alexander Hellquist, Anders Elf, Anders Olovsson, Aron Hejdström, Bengt-Olov Stolt, Berndt Ekberg, Carl Tholin, Cecilia Wide, Clas Hermansson, Daniel Pettersson, Dennis Nyström, Dick Strecker, Elisabeth Ingemansson, Erik Haraldsson, Erik Törnblom, Eva Edmert, Fredrik Gustafsson, Fredrik Ström, Germund Kadin, Gunnar Grafström, Inger Bjärnebrand, Ingrid Åkerberg, Jan Christoffersson, Jim Sundberg, Joakim Granholm, Joakim Johansson, Johan Bergkvist, Jonas Sundberg, Josefin Nilsson, Jörgen Josefsson, Jörgen Petersson, Kjell Hammelin, Lars Imby, Lena Pettersson, Lillebror Hammarström, Lisette Härsjö, Magnus Glennstål, Magnus Martinsson, Magnus Nilsson, Magnus Rignell, Markus Forslund, Mattias Andersson, Mattias Gerdin, Mia Holmebrandt, Mikael Bjuggren, Mikael Jönsson, Mikael Nils Larsson, O. Neuman, Ola Bondesson, Ola Wizén, Olof Olsson, Rickard Gustafsson, Roine Magnusson, Sabina Larsson, Stefan Hage, Stellan Hedgren, Sven-Olof Lantz, Sören Karlsson, Tobias Johansson, Torgny Nordin, Torsten Green-Petersen, Ulf Nilsson, Åke Andersson.

Förändringar jämfört med inventeringen 2005

Arter som ökat i antal (10 arter i ordningsföljd)

Silvertärna (322 %)

Förekomsten på Gotland uppskattas till 1 500 par (Ottosson m.fl. 2012). Resultatet från inventeringen 2013 visar att ungefär 12 % finns på Stora Karlsö. Enligt SOF (2009) har det svenska beståndet ökat starkt i antal de senaste tio åren.

Sånglärka (157 %)

I övriga Sverige uppvisar sånglärkan en stark minskning de senaste trettio åren. De senaste tio åren anses minskningen vara mindre (SOF 2009). Detta gäller inte för Stora Karlsö. Det är uppenbart att sånglärkan gynnats av vegetationsröjningarna 2001-2004.

Talgoxe (100 %)

Anledningen är okänd. Antalet holkar har inte förändrats sedan 2005. Det kan inte uteslutas att skillnaden i antalet häckande talgoxar mellan 2013 och 2005 är tillfälligt. För att följa förändringar i fågelbestånd krävs längre serier av uppgifter.

Hussvala (96 %)

Räkningar av bon för sextio år sedan visar att hussvalan häckade utmed klippbranterna. År 1946 räknades till 169 bon, 1959 (307), 1962 (334) och 1963 (356 bon). Antalet hussvalor som häckade på fyrbyggnaden var litet (Linnman 1964). Sedan dess har vegetationen tagit höjd utmed flera branter, vilket kan inverka på förutsättningen för häckning i dessa områden. Numera häckar de allra flesta hussvalorna på fyrbyggnaden. Det är troligt att skillnaden i antalet häckande hussvalor mellan 2013 och 2005 är tillfälligt. För att följa förändringar i fågelbestånd krävs längre serier av uppgifter. Enligt SOF (2009) finns ingen negativ eller positiv trend för hussvalan de senaste tio åren.

Gulsparv (73 %)

Det är mycket troligt att gulsparven gynnats av vegetationsröjningarna 2001-2004. Nationellt uppvisar arten en minskning de senaste 30 åren, medan antalet anses vara stabilt de senaste 10 åren (SOF 2009).

Grönfink (67 %)

Arten är en av de fåglar som ökat i Sverige de senaste åren (SOF 2009). På Stora Karlsö har grönfinken troligen gynnats av vegetationsröjningarna.

Näktergal (64 %)

Beräkningar av förekomsten på Gotland visar att antalet ökat från 600 par i början av 1980-talet (Gustafsson & Högström 1982) till 2 000 par kring 2010 (Ottosson m.fl. 2012). Detta kan naturligtvis också medfört att antalet ökat på Stora Karlsö.

Bofink (56 %)

Det kan inte uteslutas att skillnaden i det högre antalet häckande bofinkar mellan 2013 och 2005 är tillfälligt. För att följa förändringar i fågelbestånd krävs längre serier av uppgifter.

Stare (55 %)

Staren uppvisar i likhet med sånglärkan en stark minskning de senaste trettio åren. De senaste tio åren anses minskningen dock vara mindre (SOF 2009). Ökningen av antalet starar på Stora Karlsö kan bero på att arten gynnats av vegetationsröjningarna 2001-2004, samt inte minst av fårbetet. Även för staren gäller att längre serier krävs för att följa förändringar i fågelbeståndet.

Lövsångare (42 %)

Anledningen är okänd. Det är troligt att skillnaden i det högre antalet häckande lövsångare mellan 2013 och 2005 är tillfälligt. För att följa förändringar i fågelbestånd krävs längre serier av uppgifter.

Därutöver finns följande häckande eller revirhävande arter (9) som inte fanns under 2005 års inventering; vitkindad gås, snatterand, skrattnås, göktyta, gärdsmyg, taltrast, lundsångare, grå flugsnappare och blåmes.

Arter som minskat i antal (7 arter i ordningsföljd, därefter är minskningen obetydlig)

Rosenfink (-63 %)

Det svenska beståndet uppskattas till 17 000 par, varav 700 par på Gotland (Ottosson m.fl. 2012). Rosenfinken har, sedan den gjorde sitt första häckningsförsök på Stora Karlsö 1949, ökat starkt i antal och kunde 1971 uppskattas till ett tjugotal häckande par (Fredriksson 1972). Under senare år har arten minskat i antal i Sverige. Det finns inga kända orsaker. Rosenfinken övervintrar i Indien.

Silltrut (-55 %)

Nationellt uppvisar arten en stark minskning de senaste 30 åren, medan antalet anses vara stabilt de senaste 10 åren (SOF 2009). Det kan finnas flera förklaringar till artens minskning på Gotland. Dessutom har arten blivit mer svårinventerad. Förbuskningen av vejsel hindrar ett effektivt inventeringsarbete samtidigt som trutarna gömmer sina bon under buskarna.

Tobisgrissla (-50 %)

Arten har minskat på alla häckningsplatser kring Gotland. Det svenska beståndet uppskattas till 8 700 par, varav 60 par på Gotland (Ottosson m.fl. 2012). I slutet av 1990-talet beräknades att det fanns 350 par på Gotland. Tobisgrisslan har minskat kraftigt i Stockholms skärgård men ökat längs Norrlandskusten (SOF 2002).

Gråtrut (-40 %)

Enligt SOF (2009) har gråtruten minskat i Sverige. Minskningen beräknas till 20-29 %. Det kan finnas flera förklaringar till artens minskning på Stora Karlsö. Dessutom har arten blivit mer svårinventerad. Förbuskningen av vejsel hindrar ett effektivt inventeringsarbete samtidigt som trutarna gömmer sina bon under buskarna.

Gräsand (-38 %)

Anledningen är okänd. Det kan inte uteslutas att skillnaden i antalet gräsänder mellan 2013 och 2005 är tillfälligt. För att följa förändringar i fågelbestånd krävs längre serier av uppgifter.

Ejder (-25 %)

Arten har under flera år uppvisat en stark minskning i Sverige. De senaste tio åren beräknas minskningen till 30-49 procent. Det spekuleras i orsaken, men ännu finns inget fastlagt. Det gotländska beståndet uppskattas till 6 000 par (Ottosson m.fl. 2012).

Därutöver finns följande häckande eller revirhävdande arter (5) som inte fanns under 2013 års inventering: vattenrall, tofsvipa, svart rödstjärt, mindre flugsnappare och kaja.

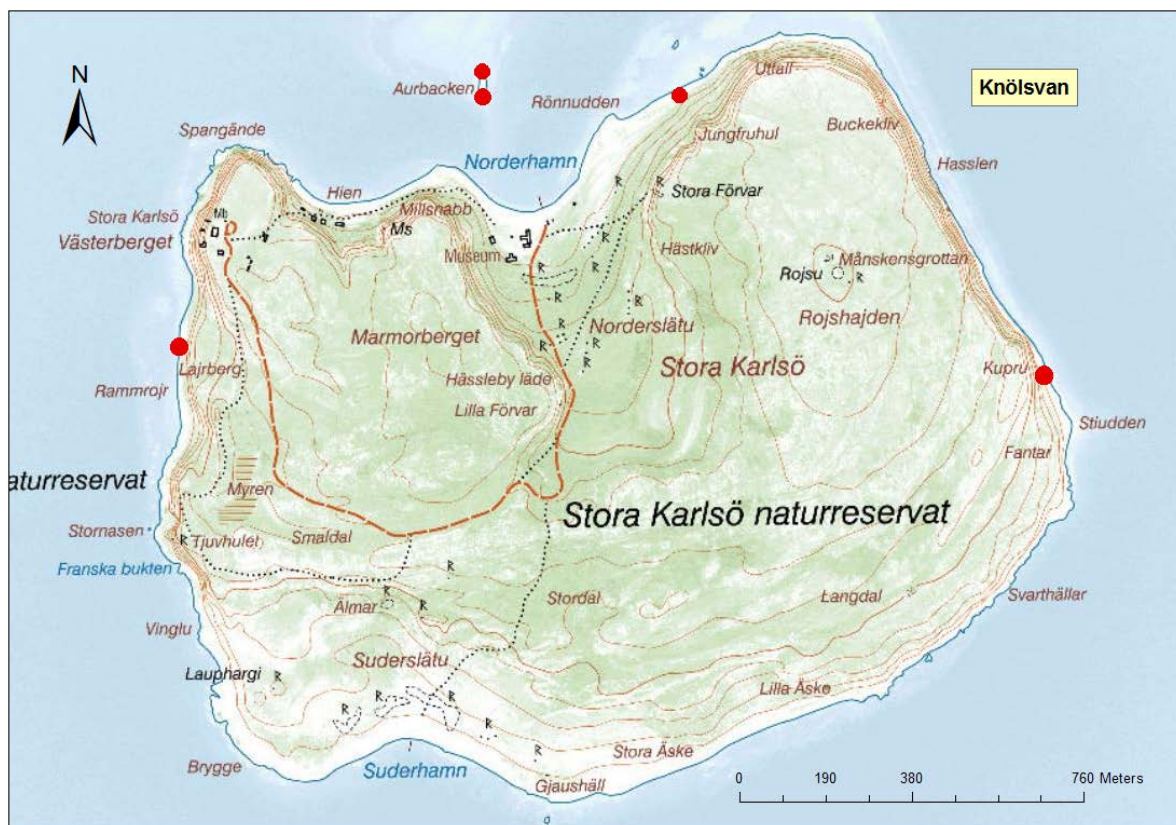
Synpunkter på nuvarande fågelskyddsområden

Nuvarande gränser för fågelskyddsområden med tillträdesförbud den 15.3 till 15.8 är tydligt markerade i terrängen. Häckande silvertärnor vid Suderslätt och öster om Norderhamn har under senare år närmat sig nuvarande gränser för fågelskydd. Vid Norderhamn är tärnorna på plats innan turistsäsongen och närmar sig därmed bryggan för Karlsöbåten.

För att skydda tärnorna används därför portabla skyltar för avgränsning. Detta fungerar bra. Det är emellertid viktigt att känna till att portabla skyltar saknar helt stöd i lag och föreskrifter. Vi bedömer i dagsläget att det inte finns några behov av ändringar i nuvarande avgränsningar för fågelskyddet på Stora Karlsö.

Referenser

- Fredriksson, G. 1972. Faunan. I: Stora Karlsö, sid. 95-147. Visby.
- Hedgren, S. 1975. Det häckande beståndet av sillgrissla i Östersjön. Vår Fågelvärld 34: 43-52.
- Hedgren, S. 1985. Häckande fåglar på Stora Karlsö 1984-85. Länsstyrelsen i Gotlands län.
- Hedgren, S. & Kolehmainen, T. 2000. Häckande fåglar på Stora Karlsö 1998. Länsstyrelsen i Gotlands län.
- Hedgren, S. & Kolehmainen, T. 2006. Häckande fåglar på Stora Karlsö 2005. Rapporter om natur och miljö – nr 2006:9. Länsstyrelsen i Gotlands län.
- Hermansson, C. & Wizén, O. 2013. Ejder och rosenfink minskar medan silvertärnan ökar. Karlsöbladet 2013, nr 3.
- Jacobsson, R. 2012. Gråtrut på Stora Karlsö, så långt vi vet. Karlsöbladet 2012, nr 1.
- Linnman, N. 1964. Hussvalorna på Stora Karlsö. Fauna och Flora 59: 58-61.
- Ottosson, U., Ottvall, R., Elmberg, J., Green, M., Gustafsson, R., Haas, F., Holmqvist, N., Lindström, Å., Nilsson, L., Svensson, M., Svensson, S. & Tjernberg, M. 2012. Fåglarna i Sverige – antal och förekomst. SOF, Halmstad.
- SNV. 1978. Biologiska Inventeringsnormer. Fåglar. Statens naturvårdsverk. Stockholm.
- SOF. 2002. Sveriges fåglar. 3:e uppl. Stockholm.
- SOF. 2009. Hur mår Sveriges fåglar? Halmstad.

Karta 1. Knölsvan, bon.

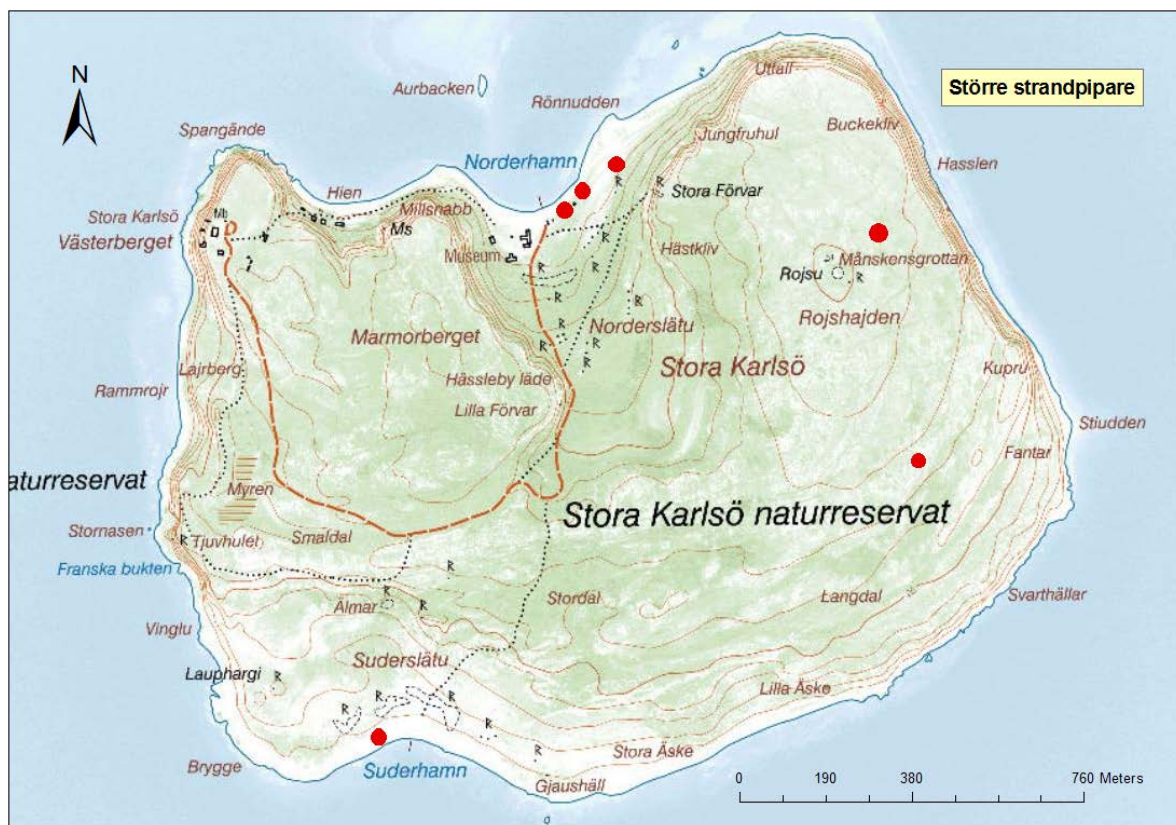
Karta 2. Vitkindad gås, bo.

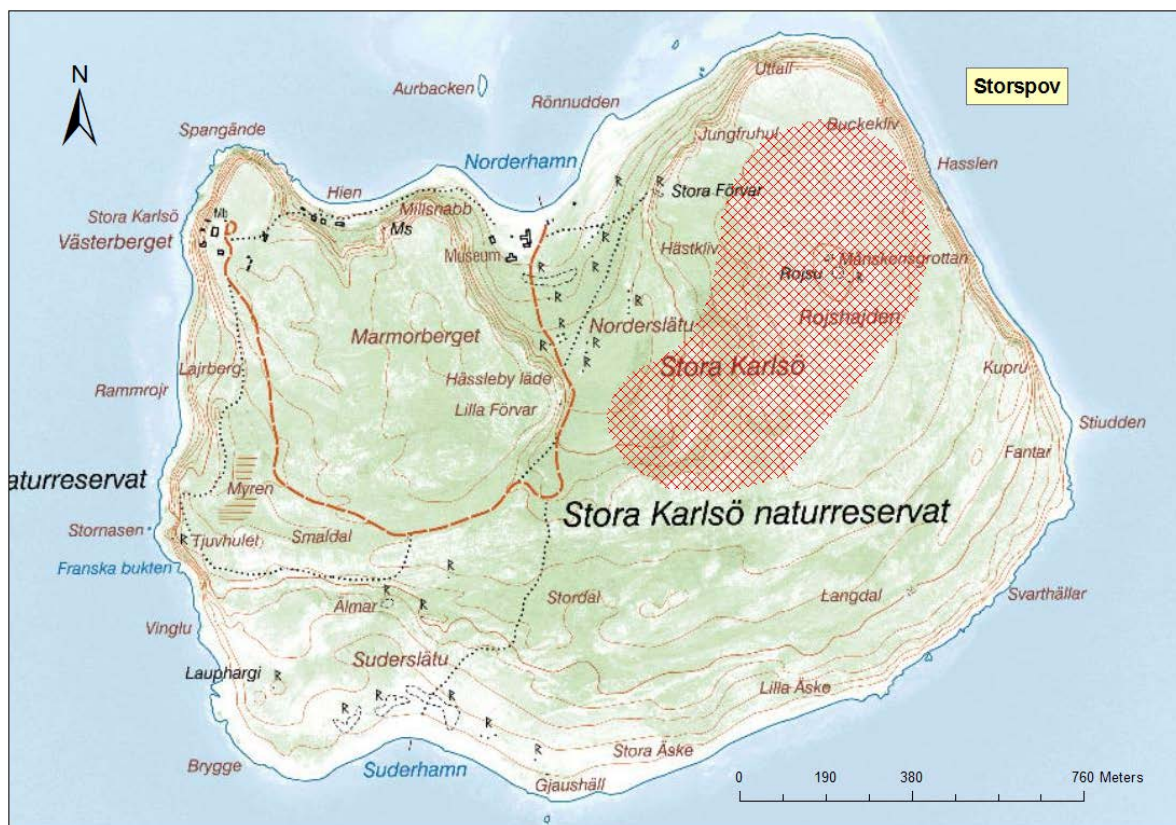
Karta 3. Gravand, par.

Karta 4. Strandskata, bon/revir.

Karta 5. Större strandpipare, bon/revir.

Karta 6. Storspov, revir.

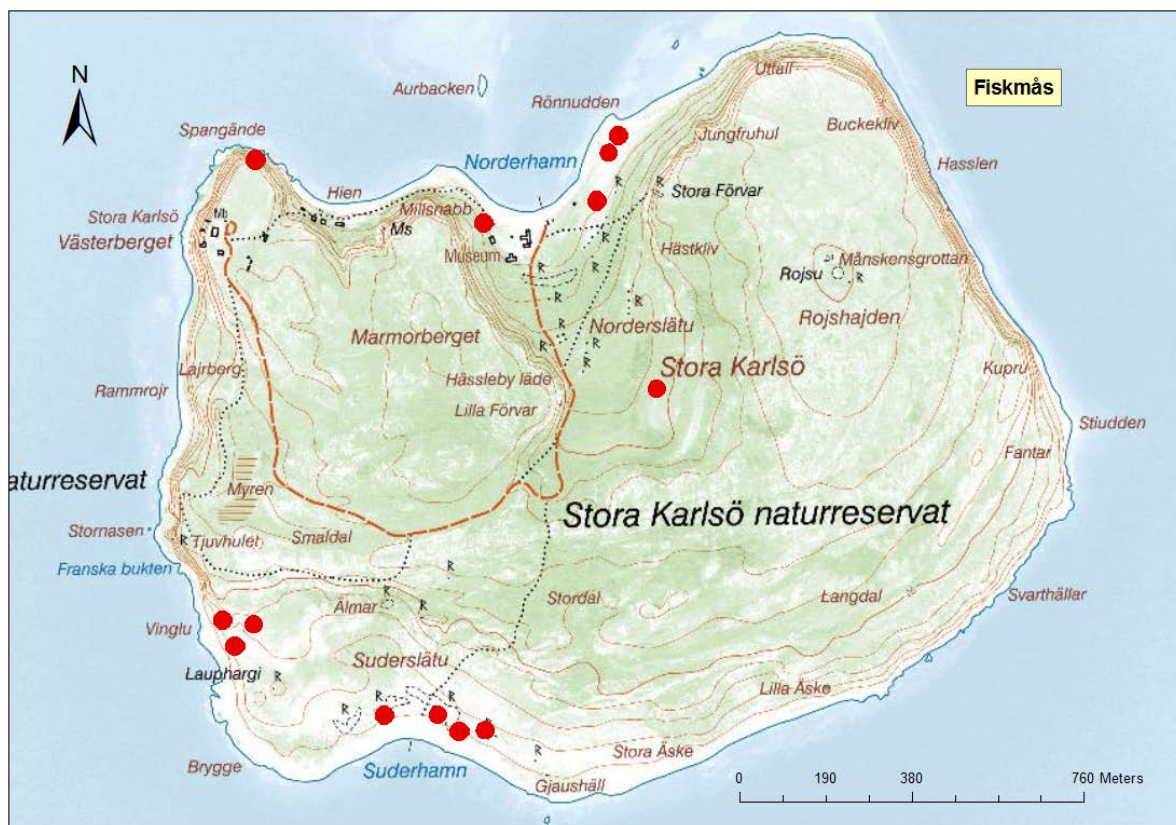
Karta 7. Rödbena, revir.

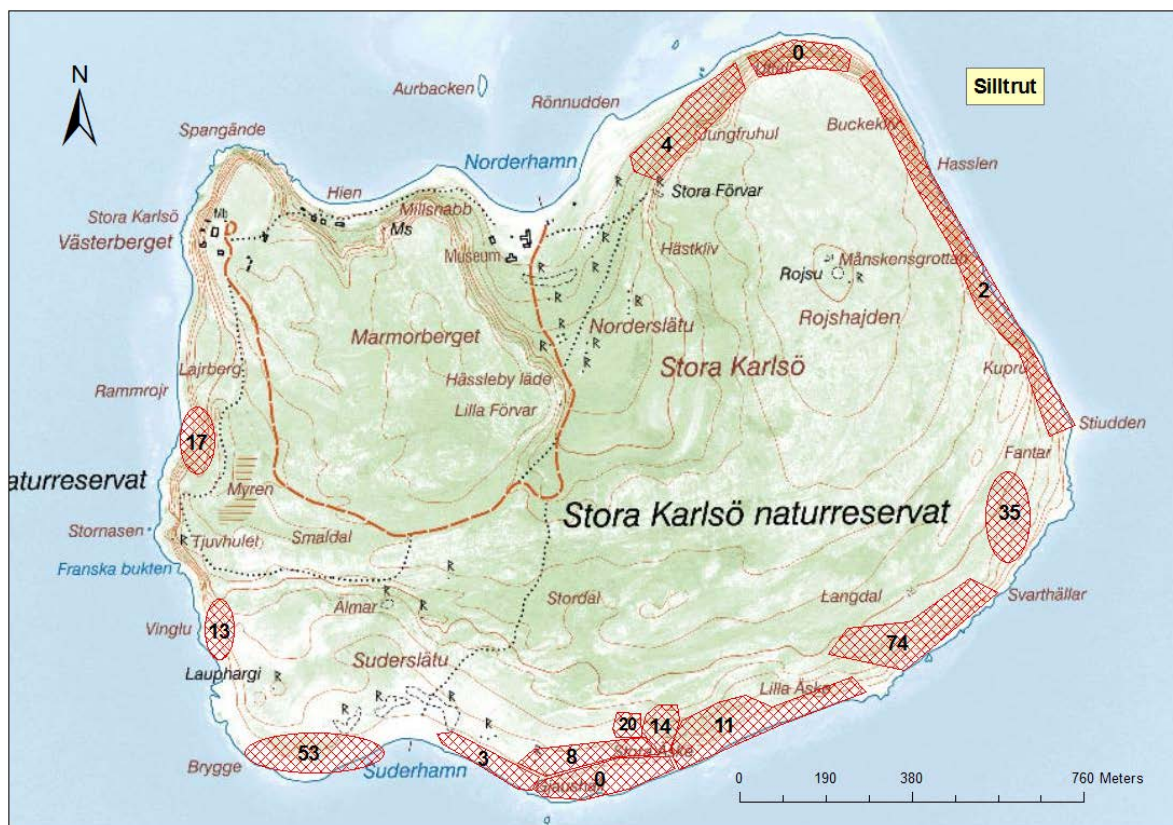
Karta 8. Roskarl, revir.

Karta nr 9. Skrattnäs, bon

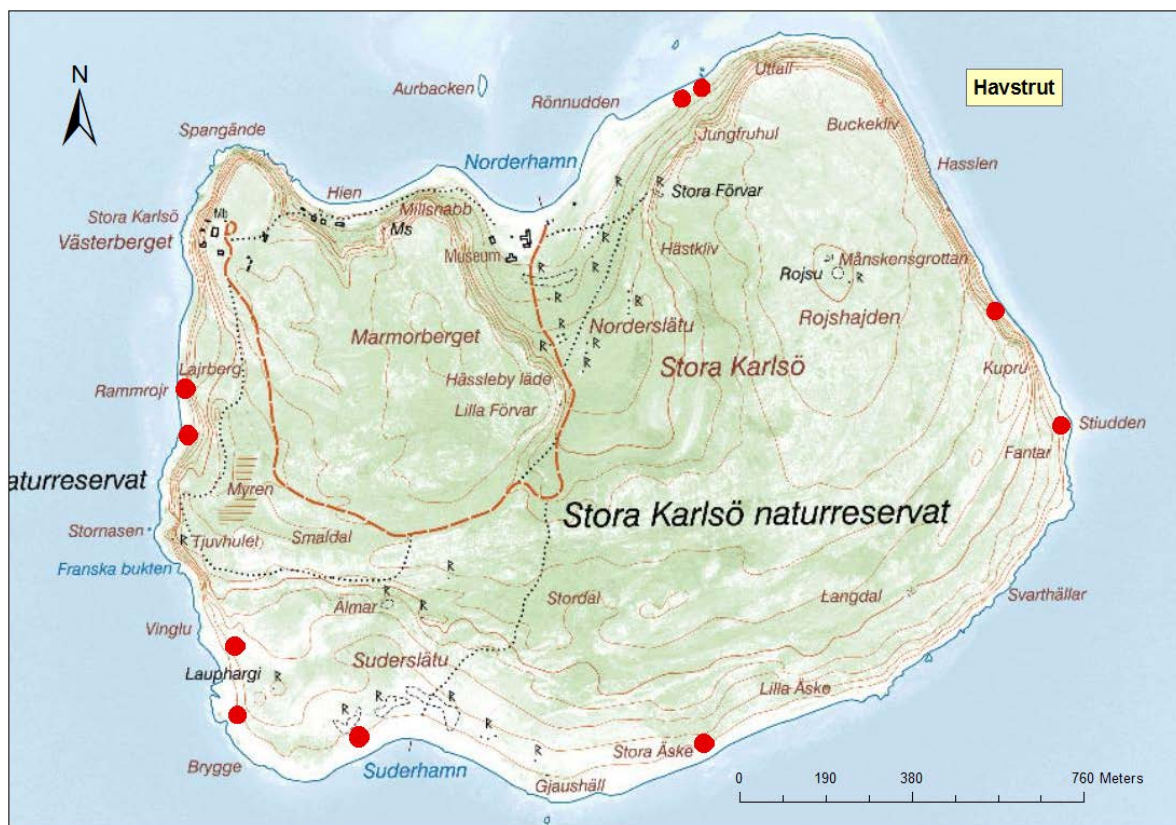
Karta nr 10. Fiskmås, bon.

Karta nr 11. Silltrut, bon.

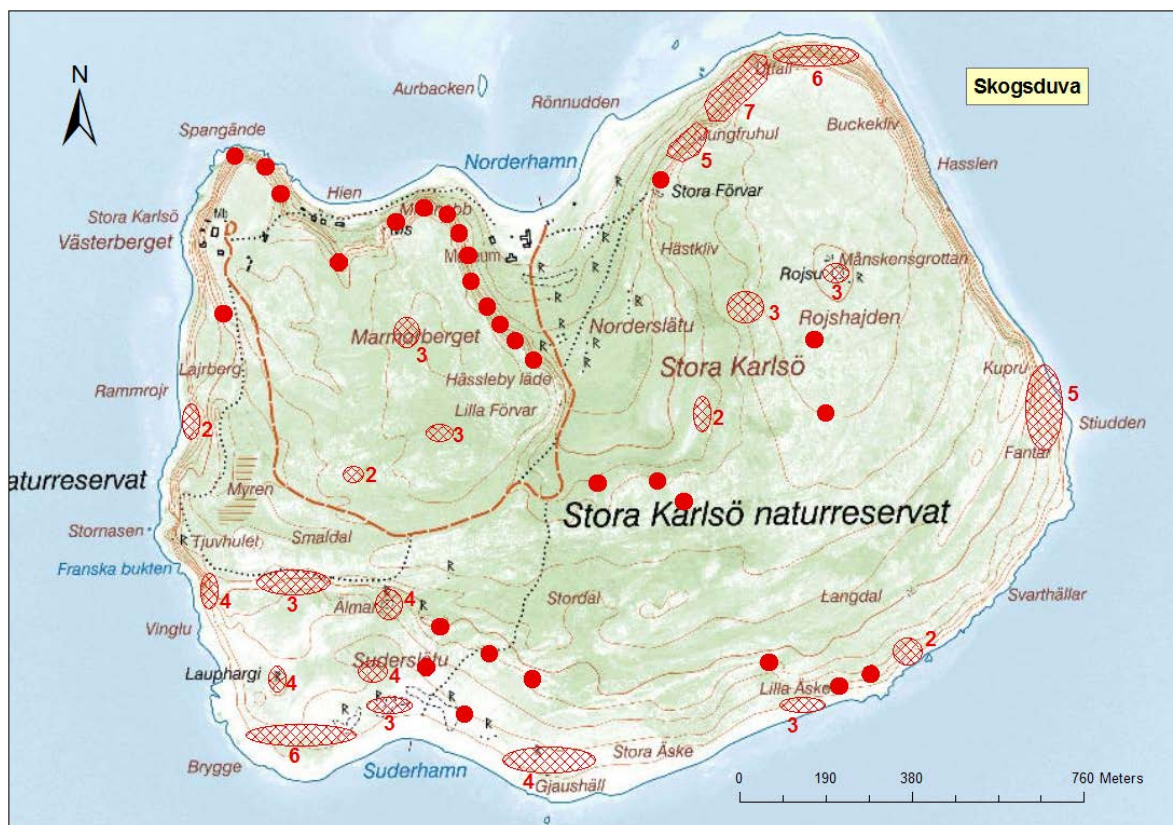
Karta nr 12. Gråtrut, bon.

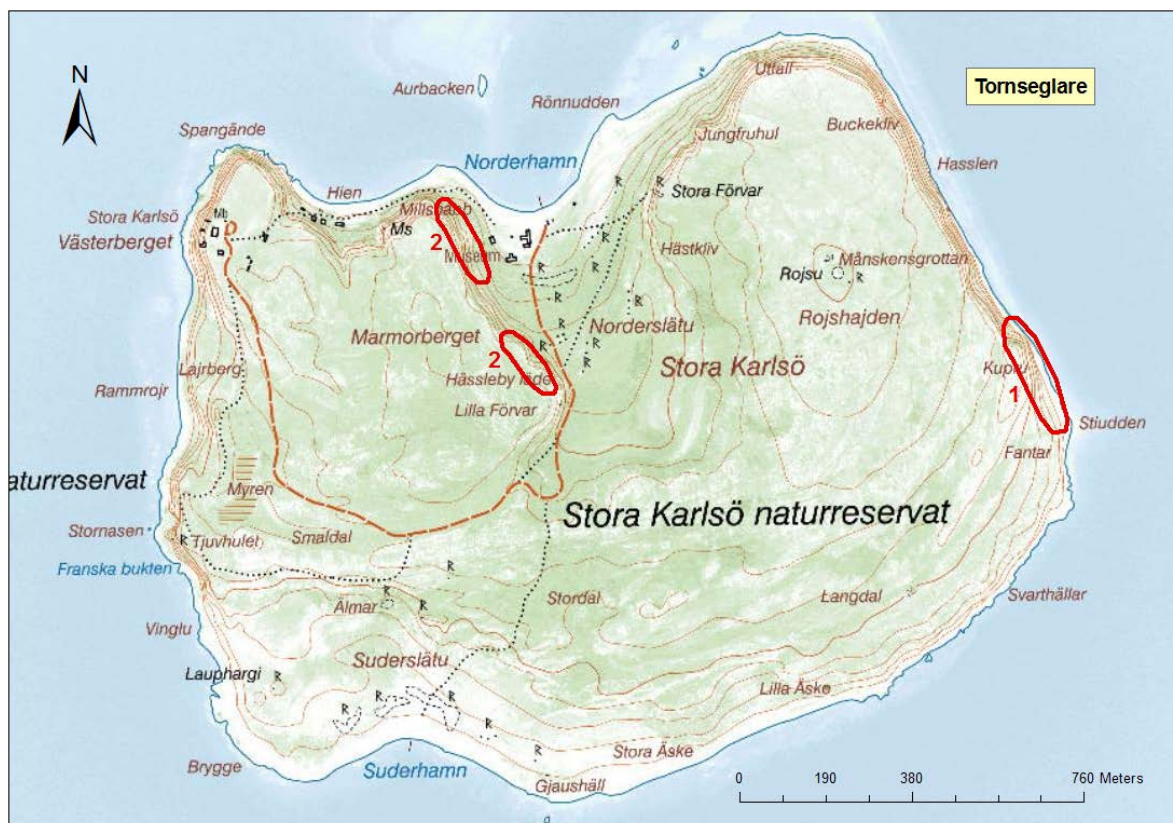
Karta nr 13. Havstrut, bon.

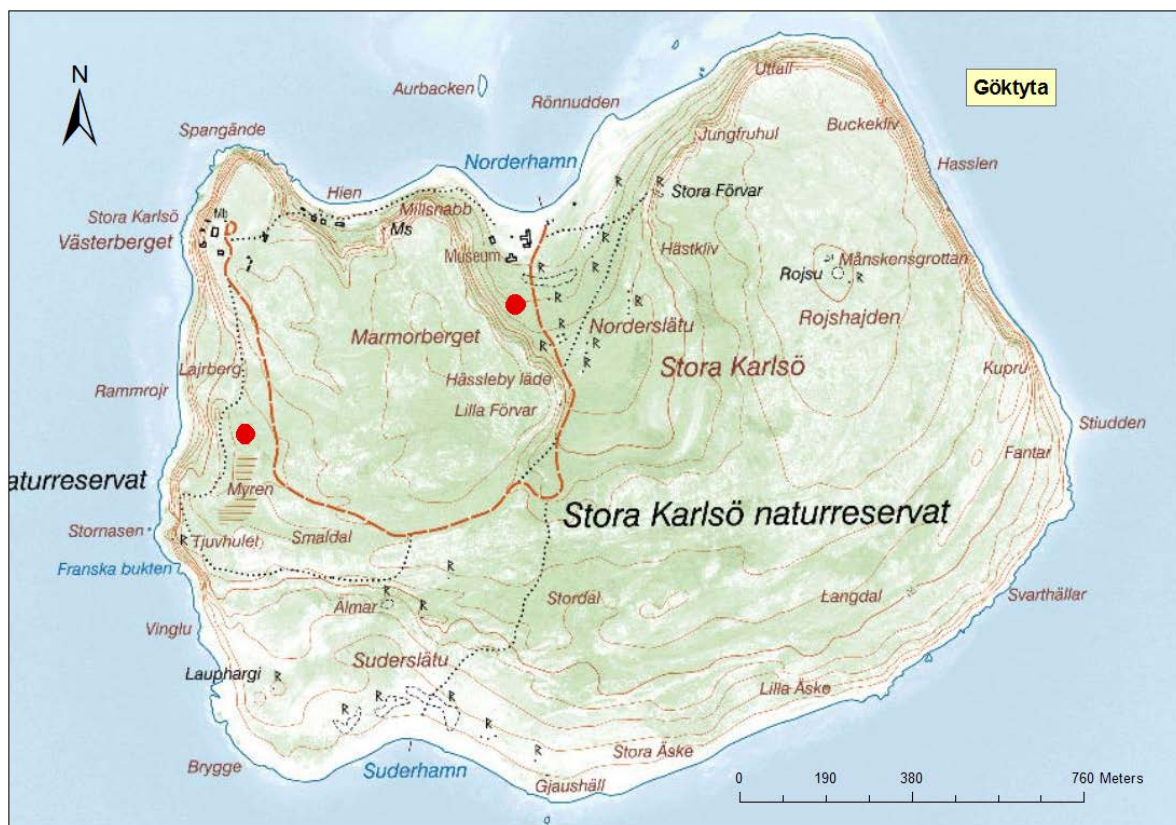
Karta nr 14. Silvertärna, bon.

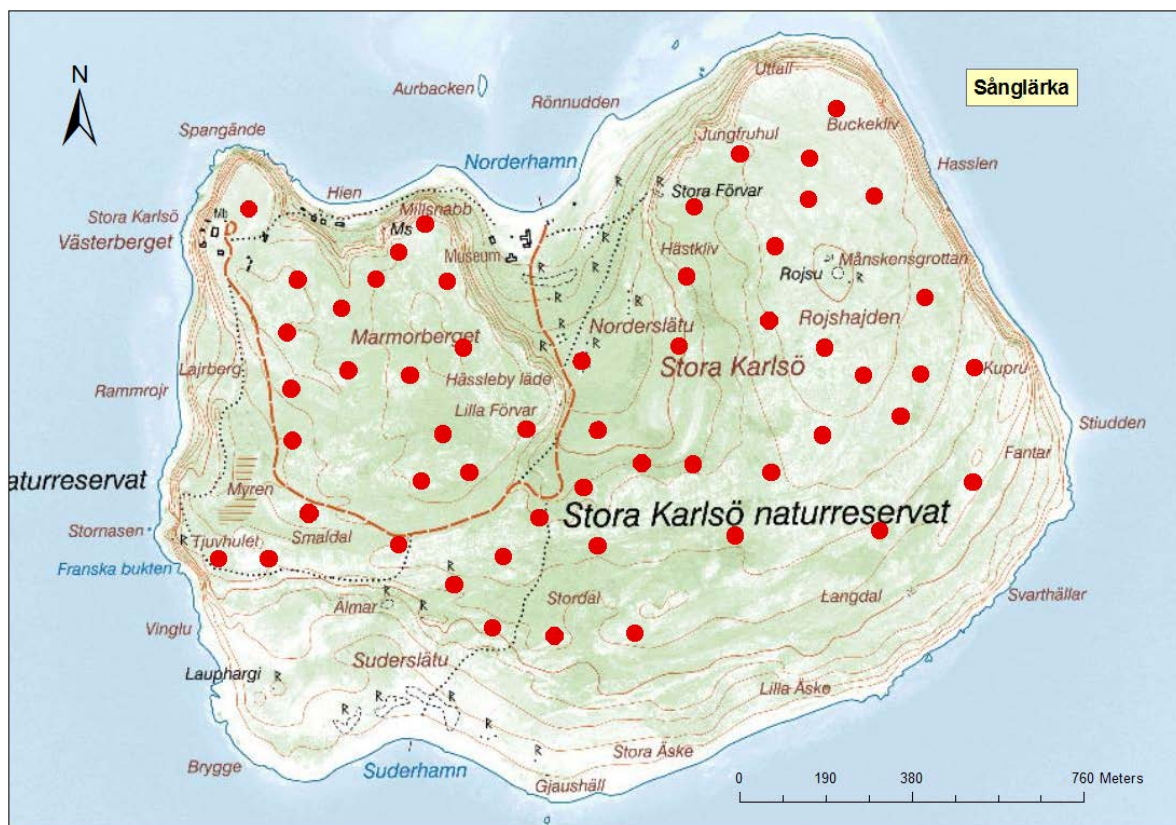
Karta nr 15. Skogsduva, bon/par.

Karta nr 16. Tornseglare, par.

Karta nr 17. Göktyta, bo.

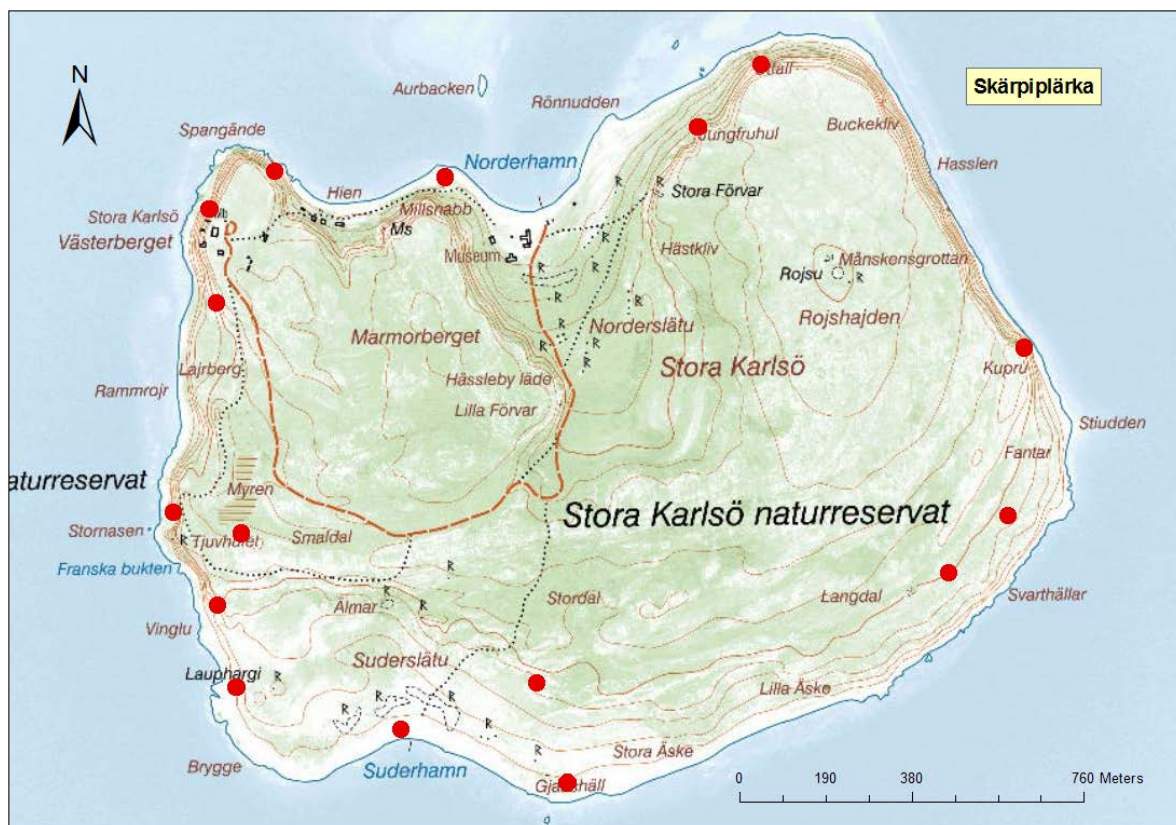
Karta nr 18. Sånglärka, bon/revir.

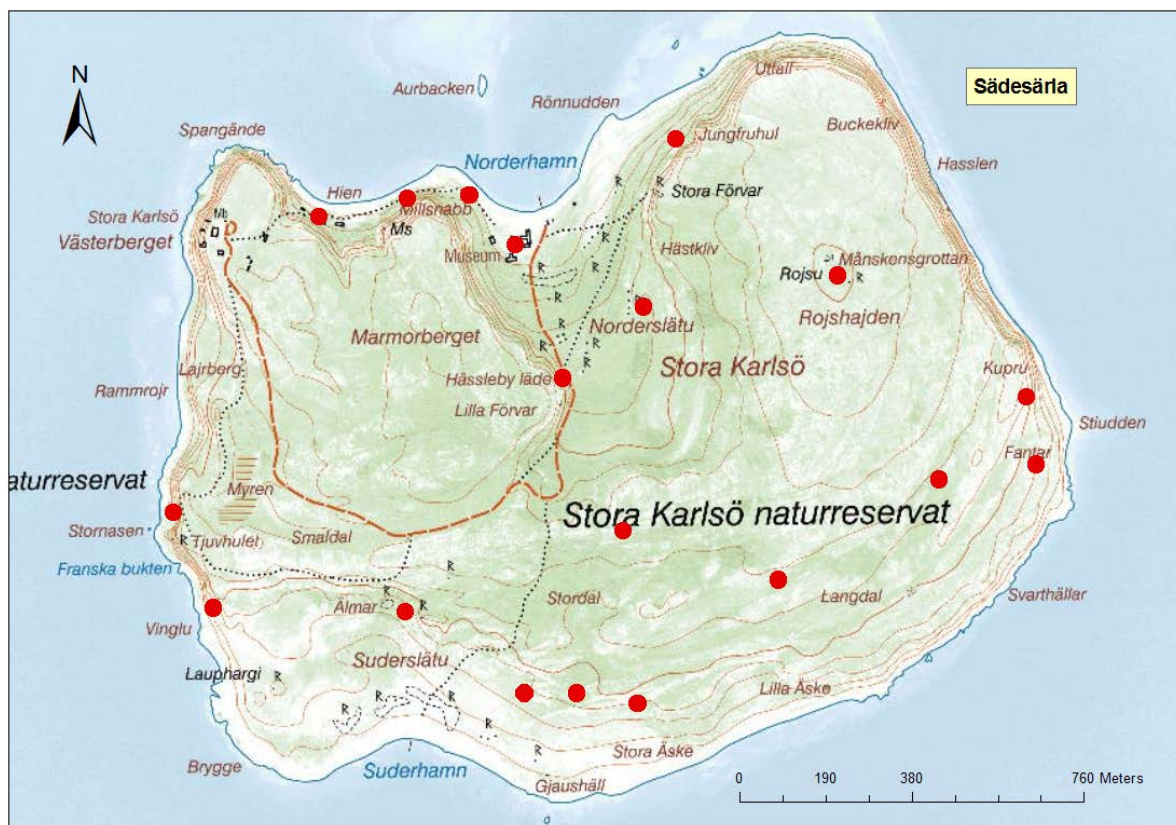
Karta nr 19. Ladusvala, bon.

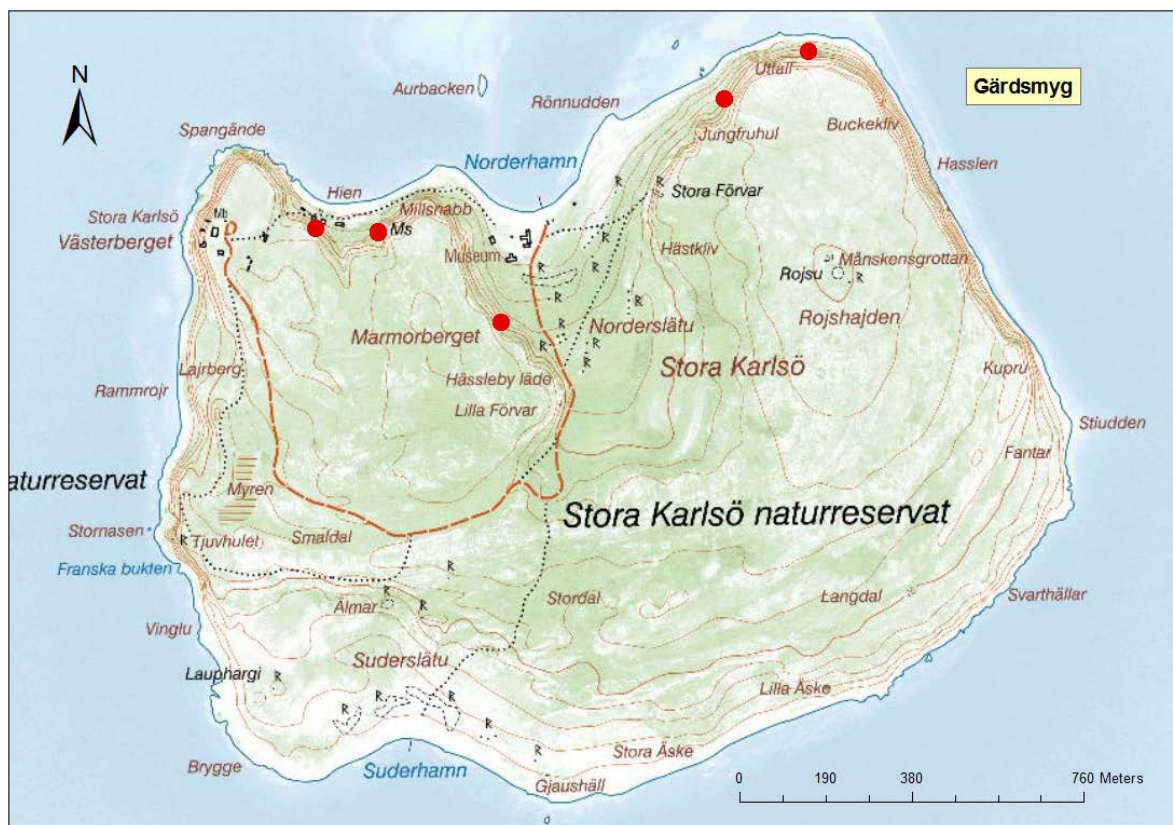
Karta nr 20. Hussvala, bon.

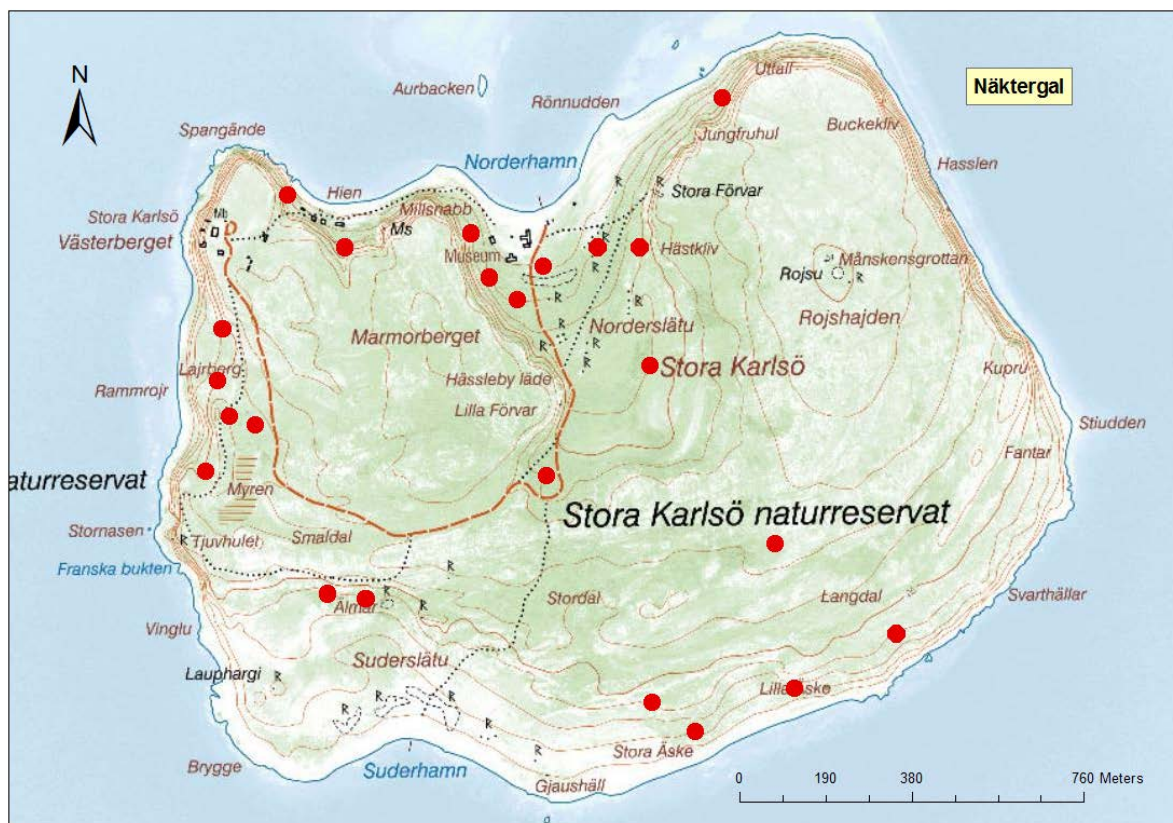
Karta nr 21. Skärpiplärka, bon/revir.

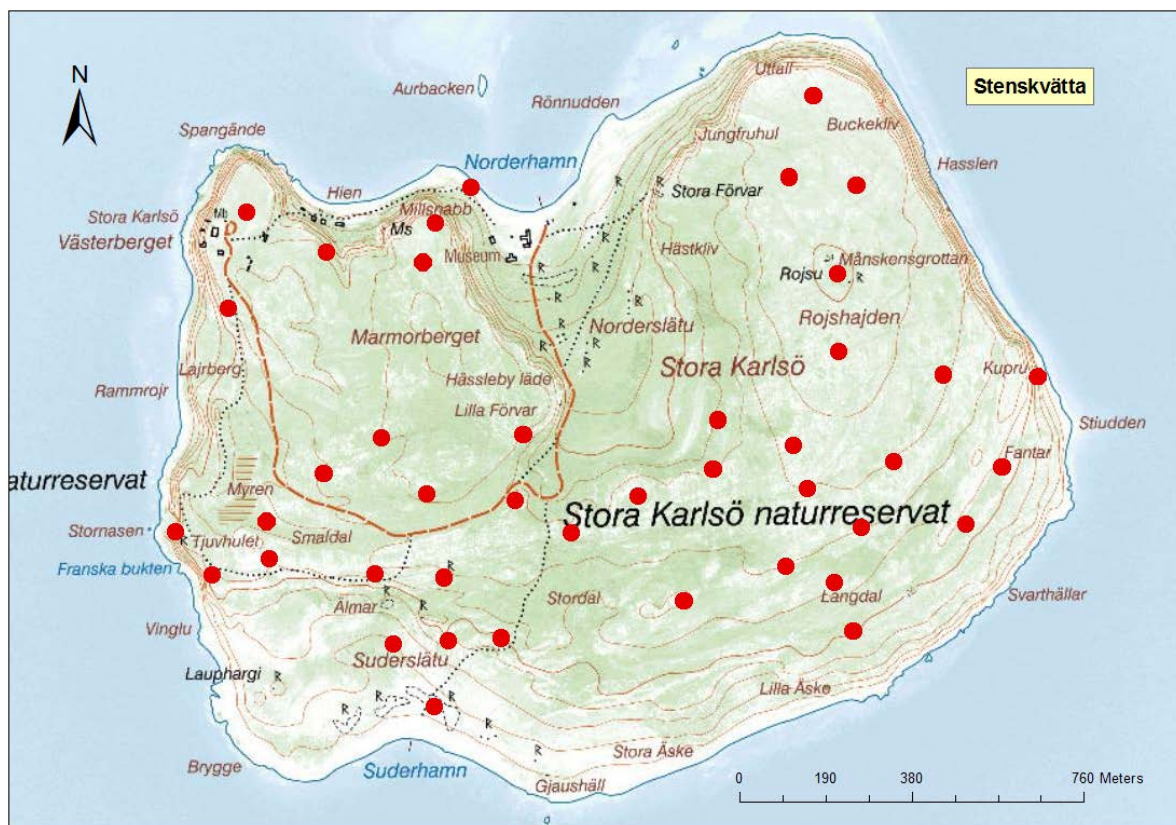
Karta nr 22. Sädesärta, bon/revir.

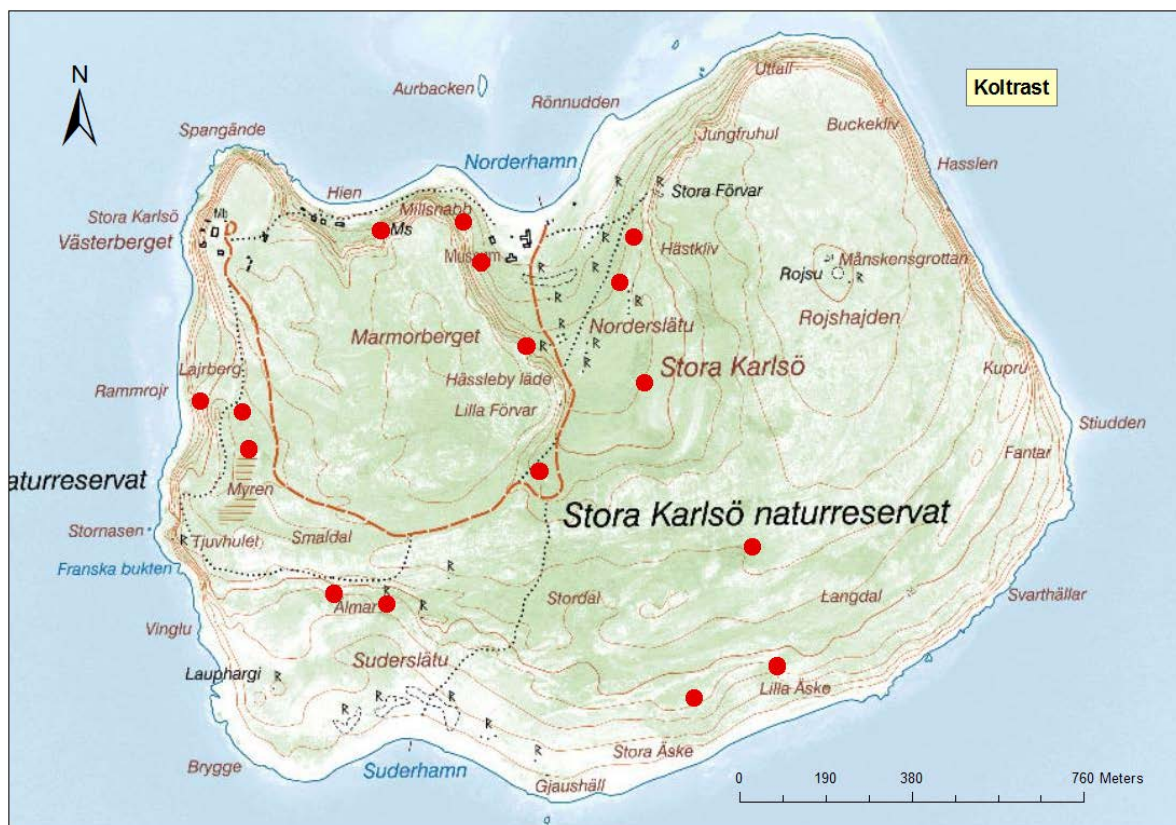
Karta nr 23. Gärdsmyg, revir.

Karta nr 24. Näktergal, revir.

Karta nr 25. Stenskvätta, bon/revir.

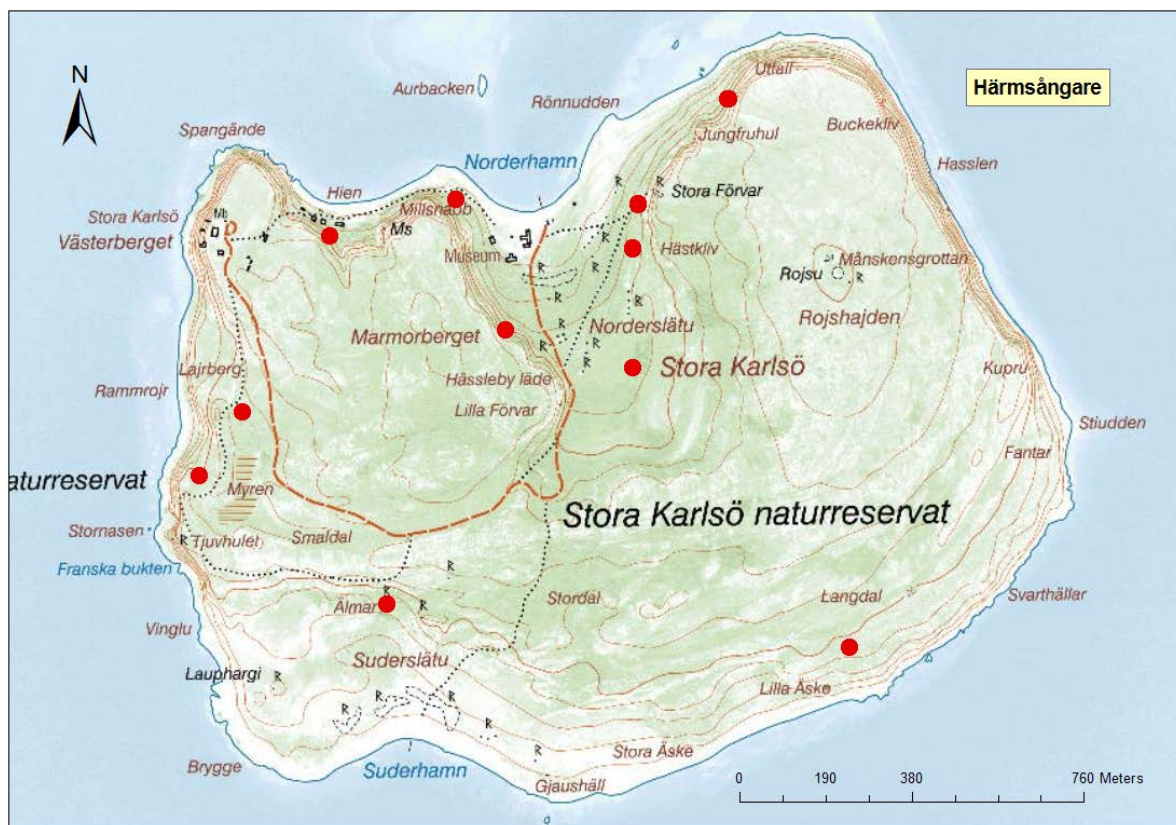
Karta nr 26. Koltrast, bon/revir.

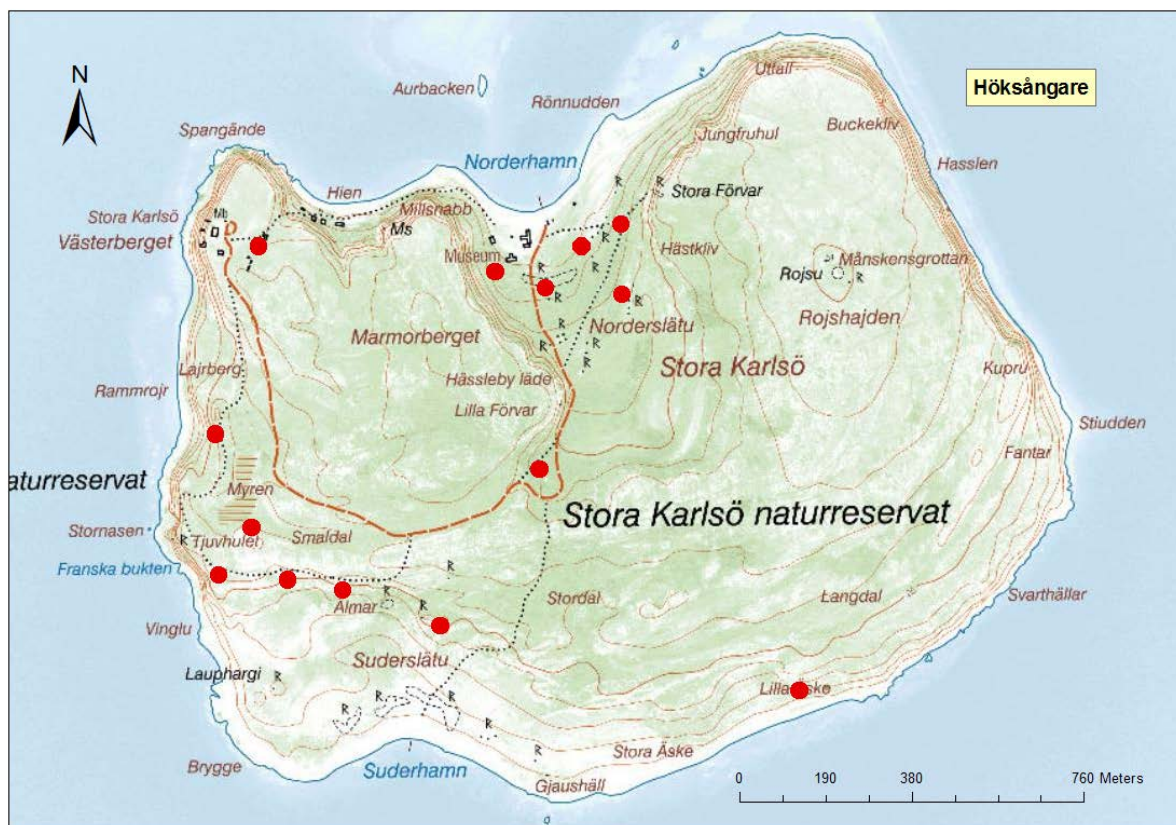
Karta nr 27. Taltrast, revir.

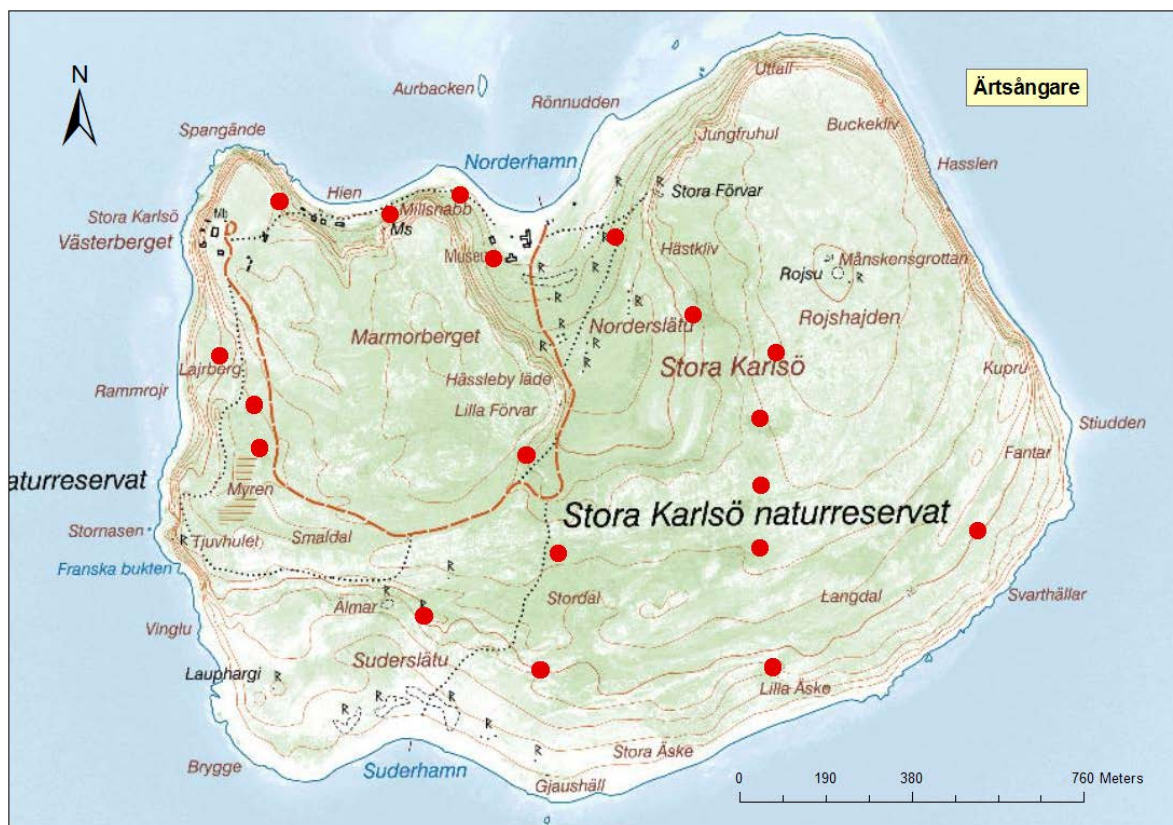
Karta nr 28. Kärrsångare, revir.

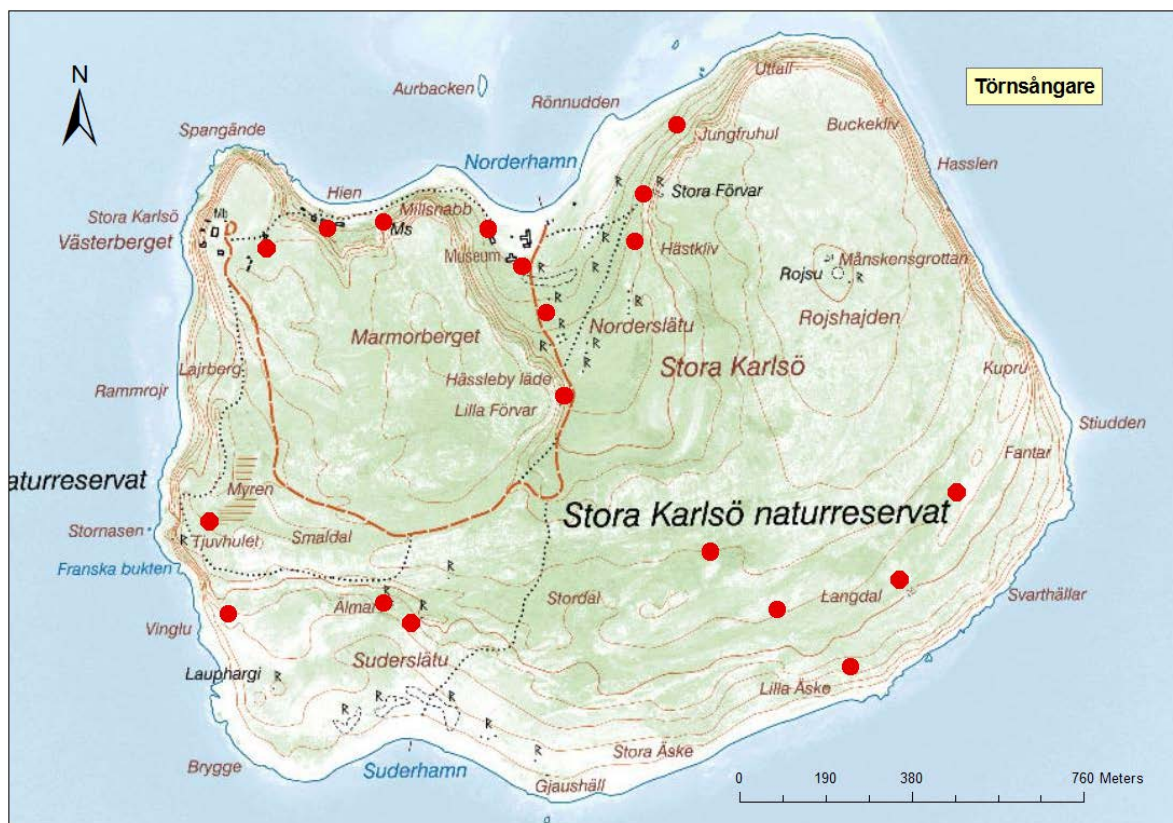
Karta nr 29. Härmsångare, revir.

Karta nr 30. Höksångare, bo/revir.

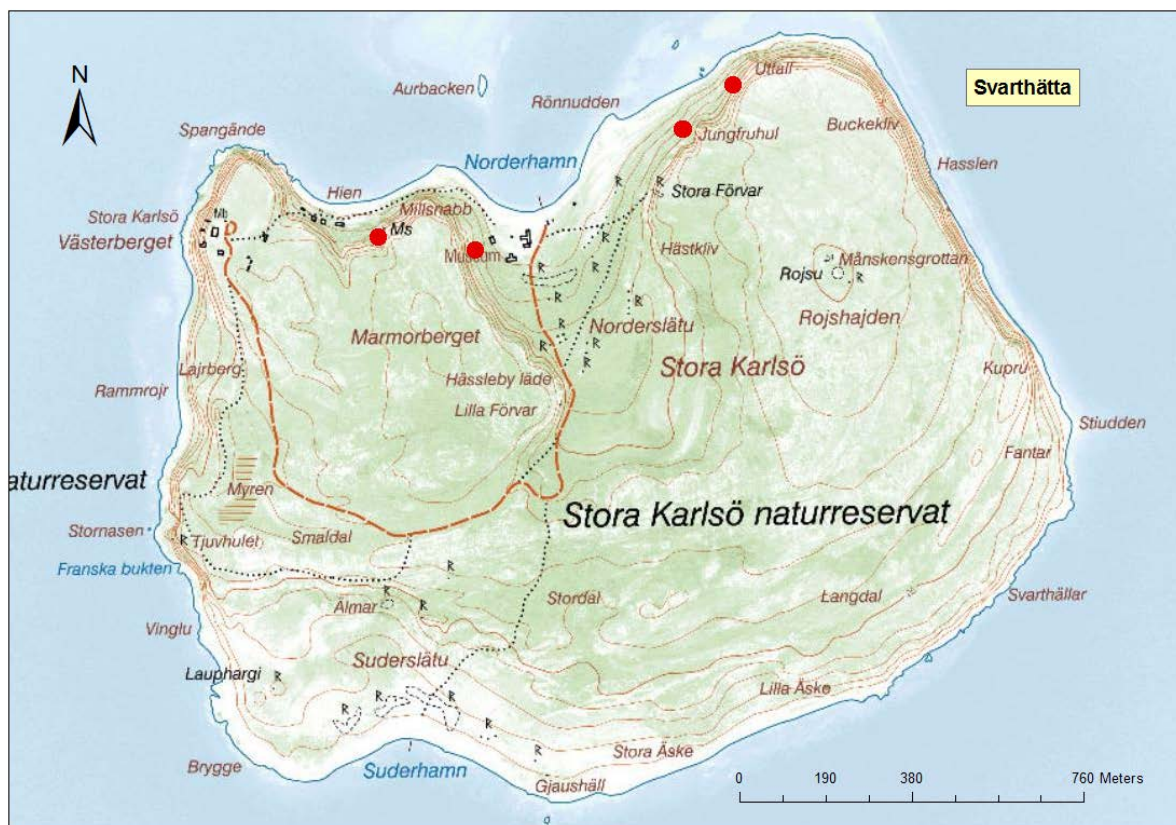
Karta nr 31. Ärtsångare, revir.

Karta nr 32. Törnsångare, bon/revir.

Karta nr 33. Trädgårdssångare, revir.

Karta nr 34. Svarthätta, revir.

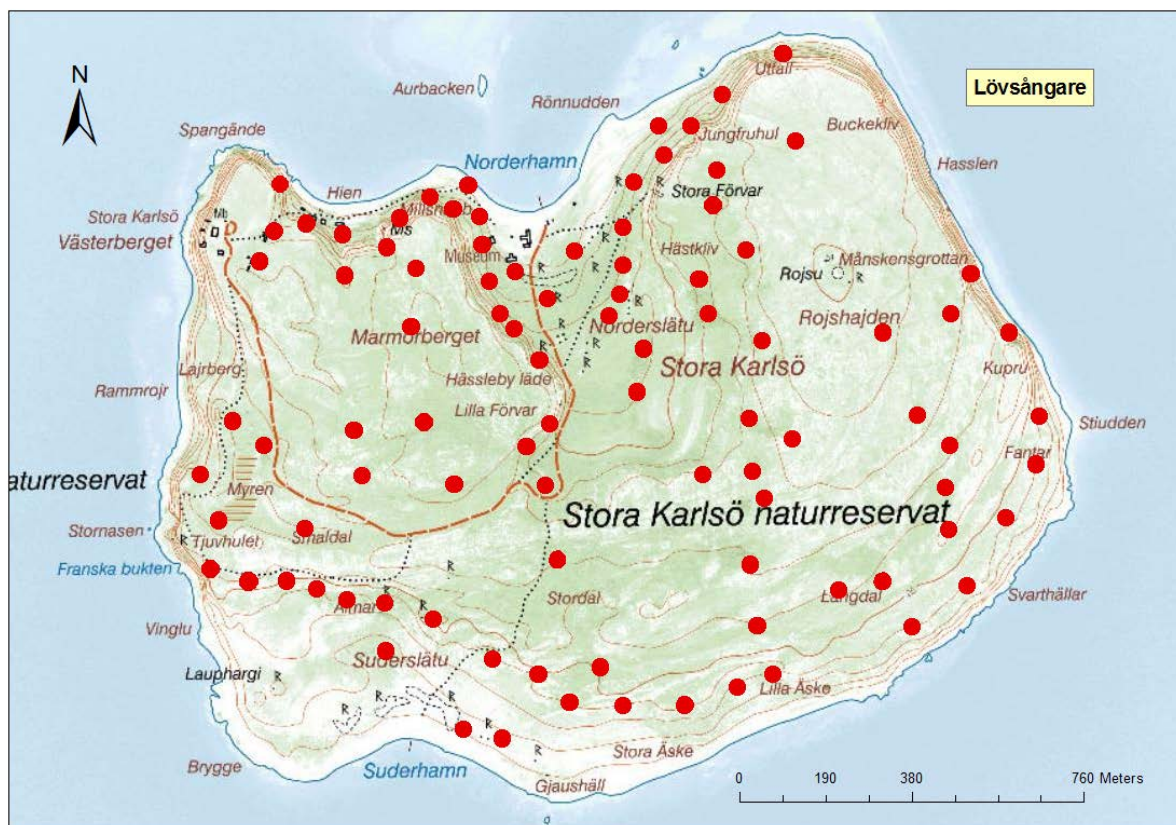
Karta nr 35. Lundsångare, bo/revir.

Karta nr 36. Grönsångare, revir.

Karta nr 37. Gransångare, revir.

Karta nr 38. Lövsångare, bon/revir.

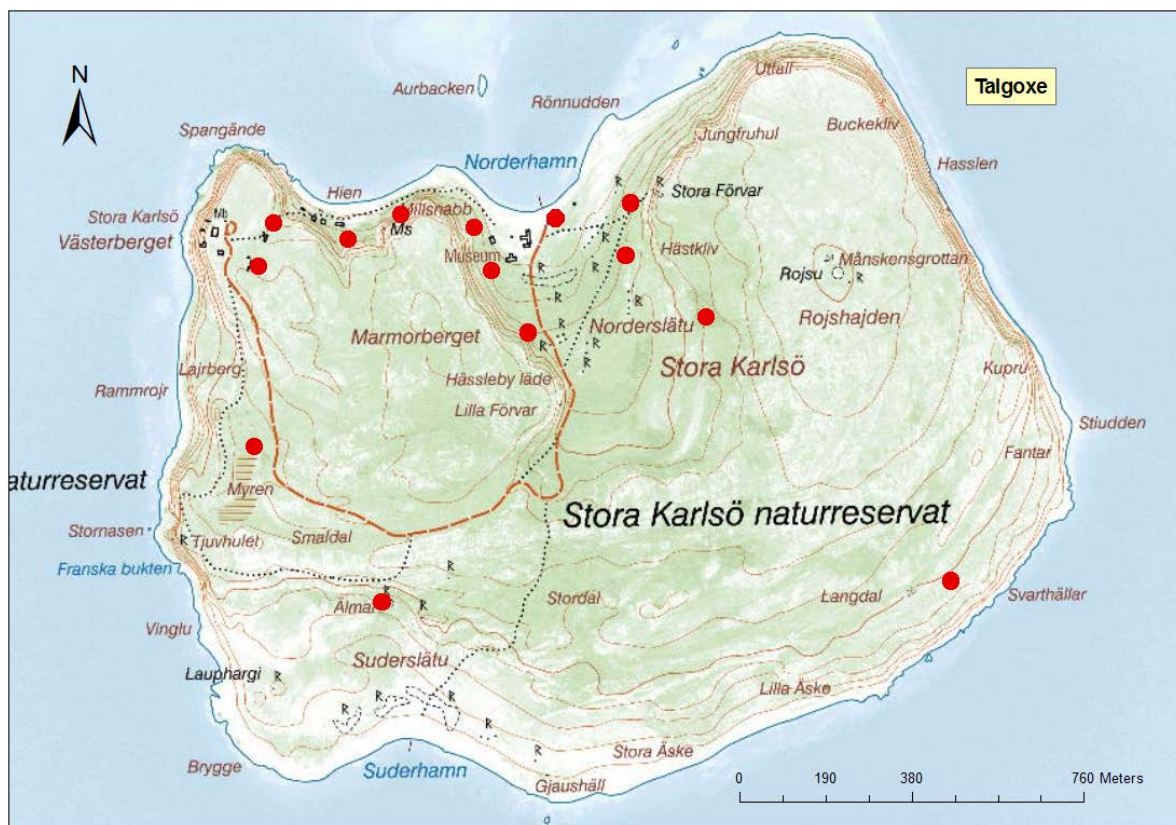
Karta nr 39. Grå flugsnappare, revir.

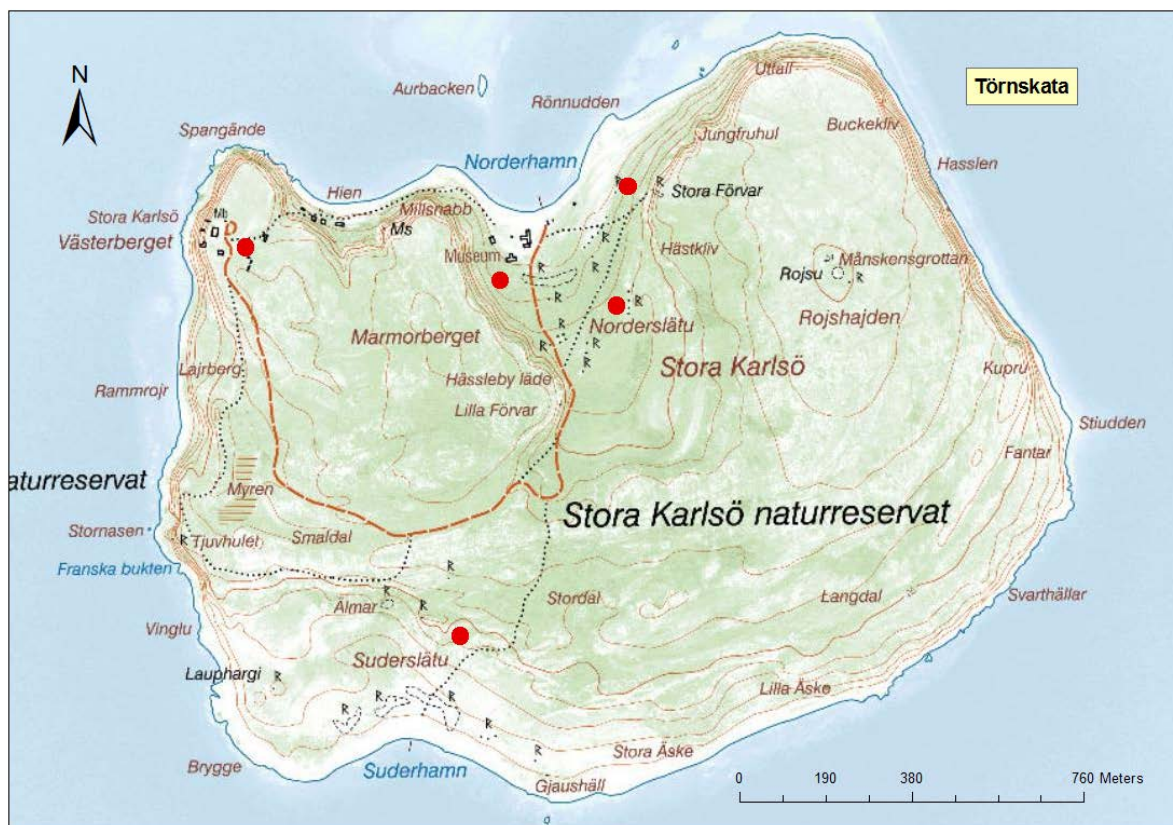
Karta nr 40. Svartvit flugsnappare, bo/revir.

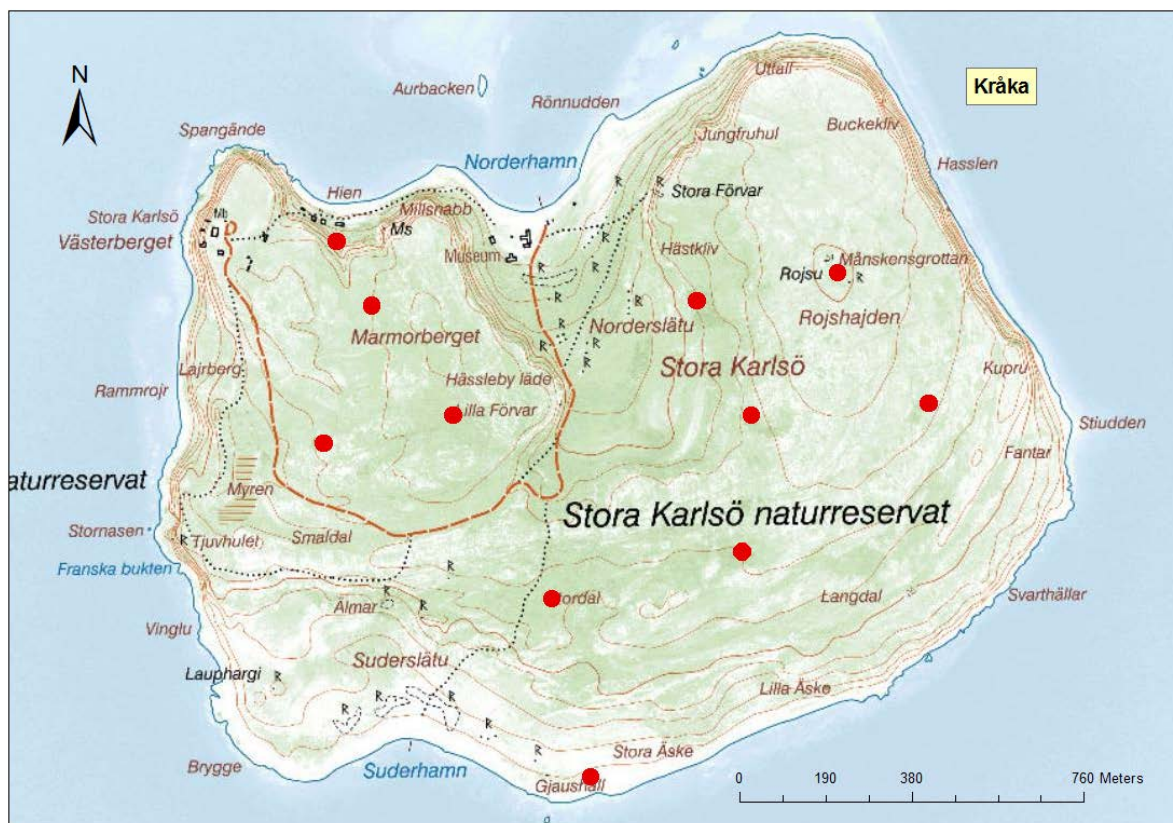
Karta nr 41. Blåmes, bo/revir.

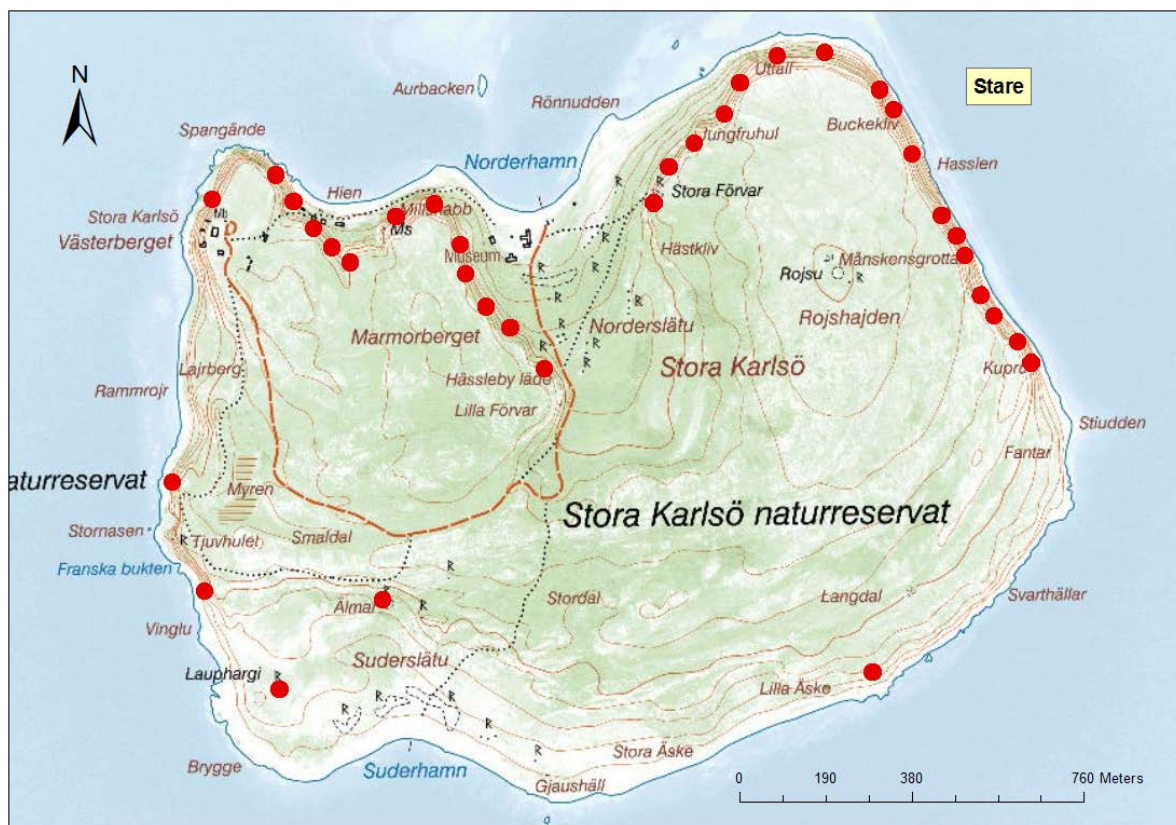
Karta nr 42. Talgoxe, bon/revir.

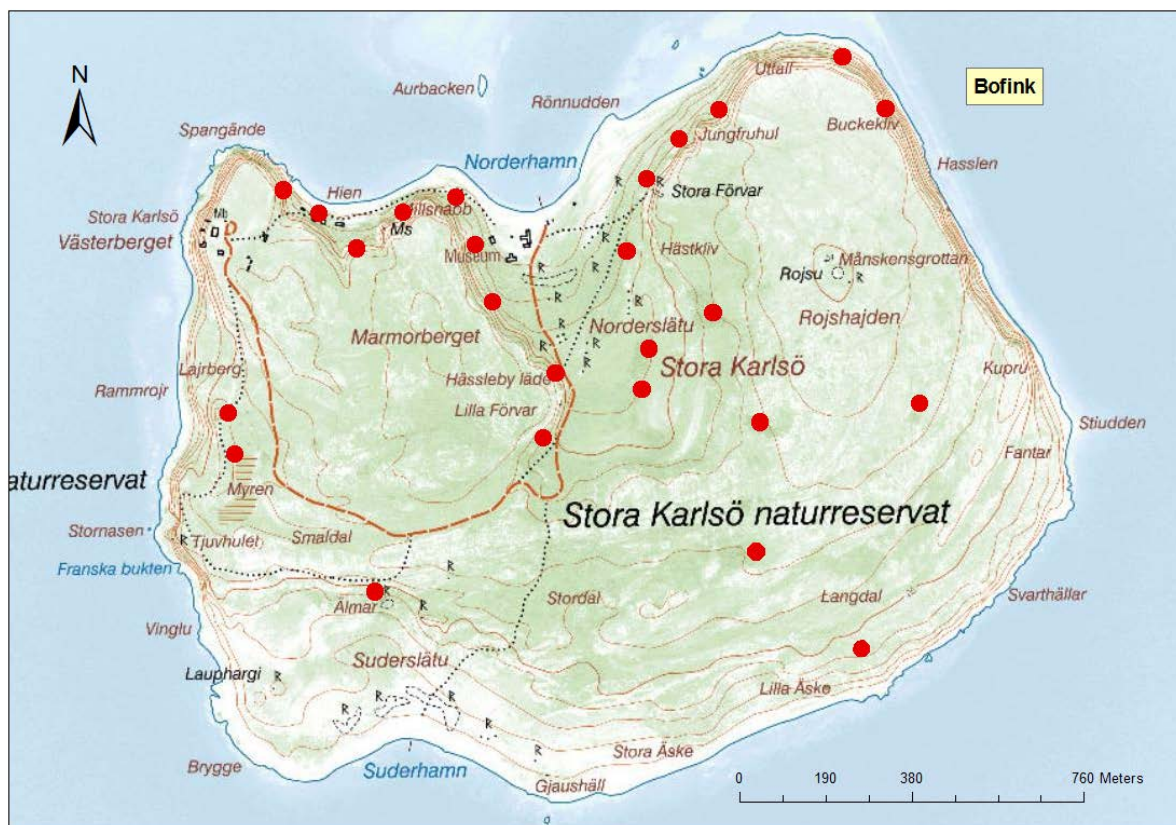
Karta nr 43. Törnaskata, revir.

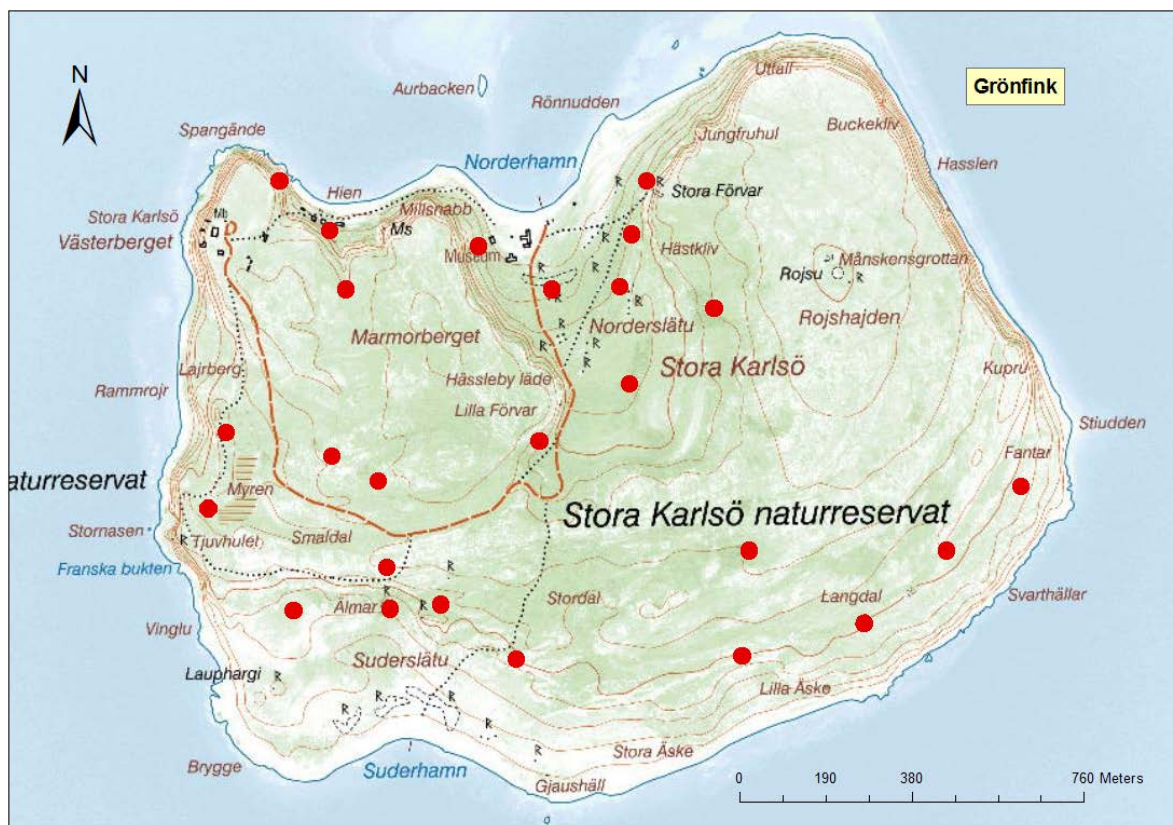
Karta nr 44. Kråka, bon.

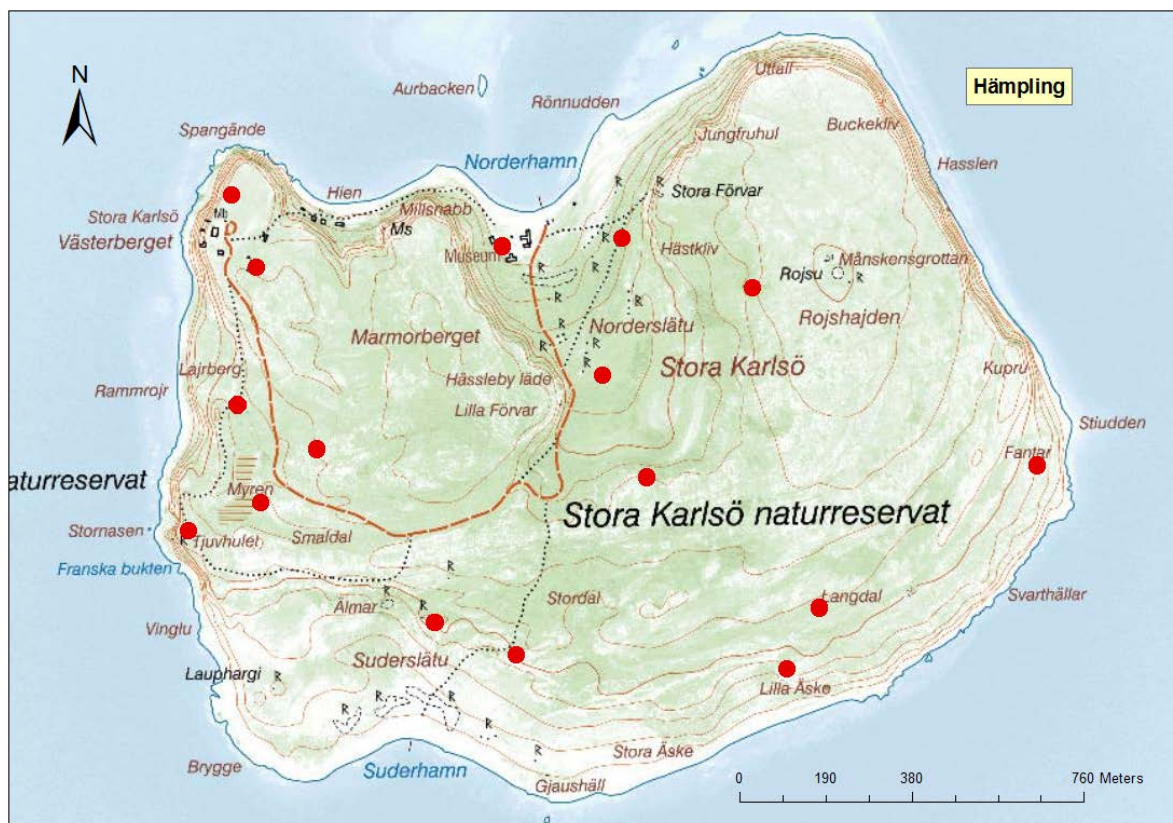
Karta nr 45. Stare, bon.

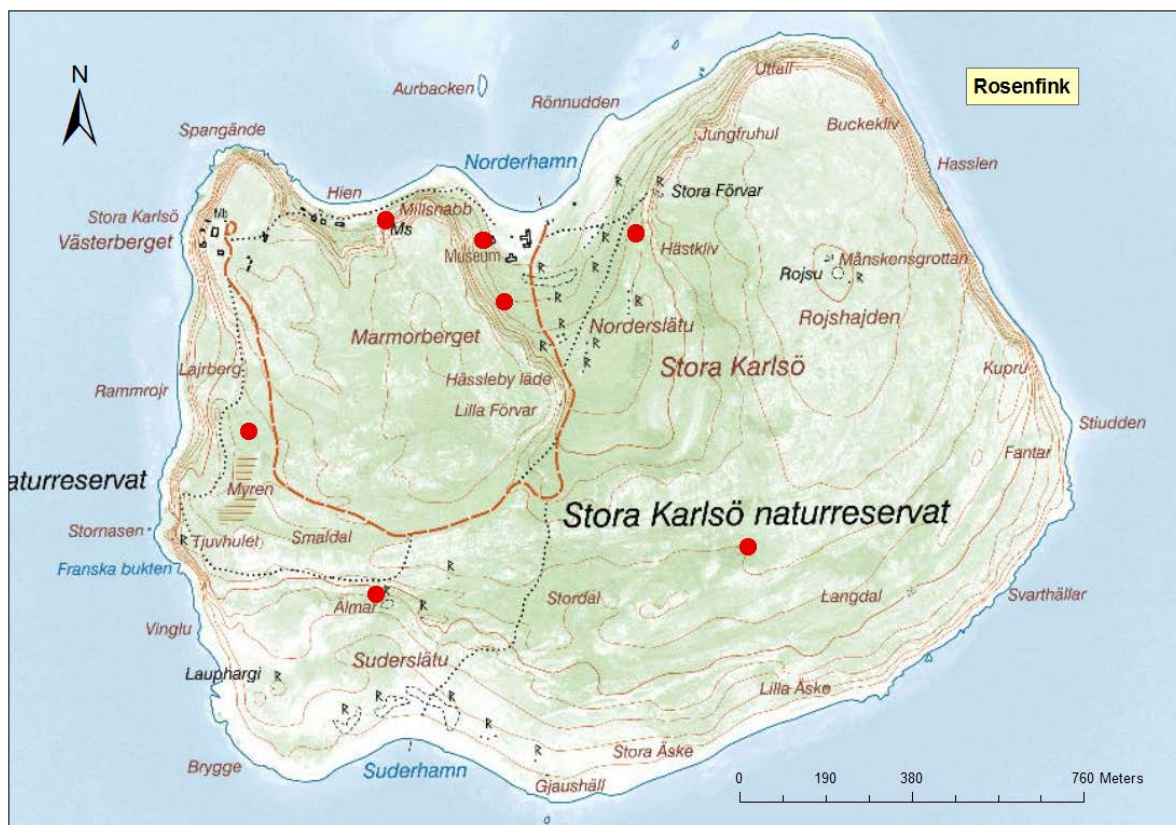
Karta nr 46. Bofink, bon/revir.

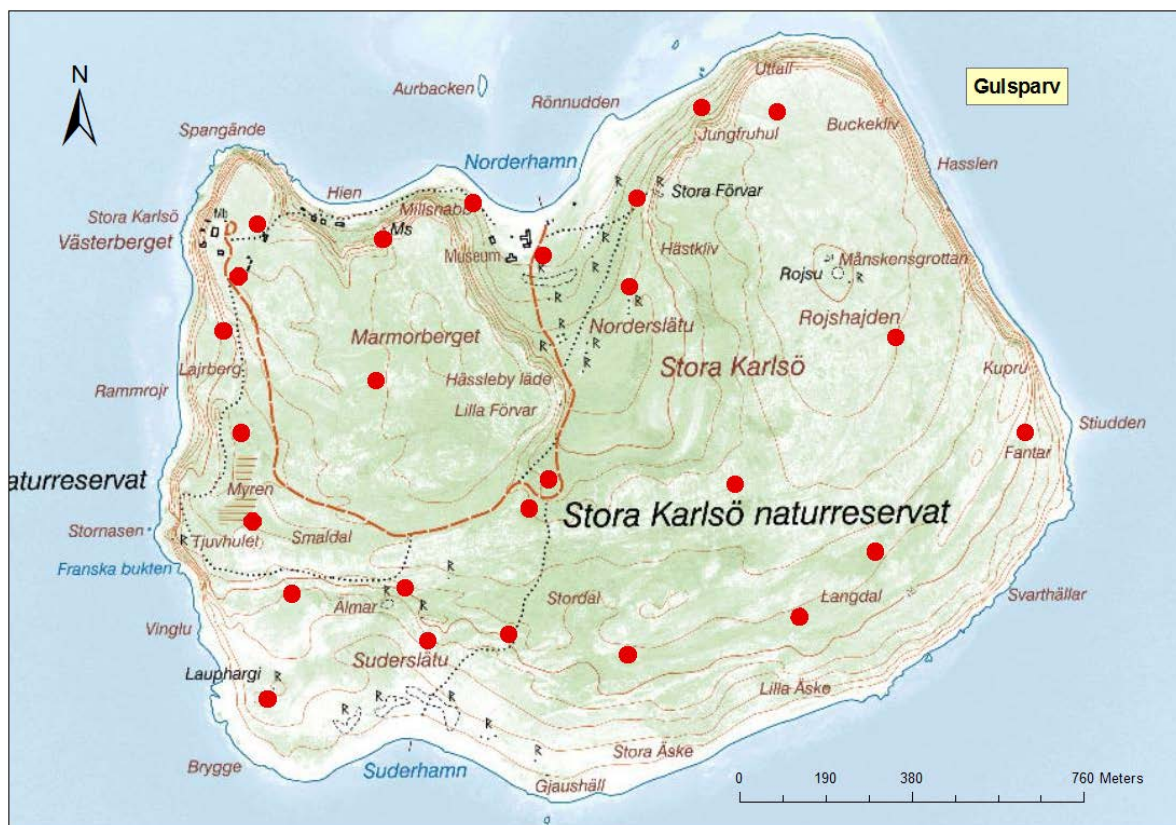
Karta nr 47. Grönfink, bon/revir.

Karta nr 48. Hämpling, bon/revir.

Karta nr 49. Rosenfink, revir.

Karta nr 50. Gulspär, bon/revir.